

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2013

TÜRKİYE
GÖÇ RAPORU

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI
Yayın No: 32
Ağustos, 2015

*GÖÇ POLİTİKA VE PROJELERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR.*

İletişim
İçişleri Bakanlığı
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Lalegül Çamlıca Mahallesi 122. Sokak No:4 - 06370
Yenimahalle /ANKARA
Tel: 0312 422 05 00 Fax: 0312 422 09 00
E-posta: gocidaresi@goc.gov.tr • Web: www.goc.gov.tr

2013
TÜRKİYE
GÖÇ RAPORU

“*Türk Cumhuriyeti'nin en esaslı prensiplerinden biri olan yurttaki barış, dünyadaki barış gayesi, insanlığın ve medeniyetin refah ve ilerlemesinden en esaslı etken olsa gerektir. Buna elimizden geldiği kadar hizmet etmiş ve etmekte bulunmuş olmak bizim için övünülecek bir harekettir.*”

Mustafa Kemal ATATÜRK

SUNUŞ

Türkiye, coğrafi ve stratejik konumu sebebiyle tarih boyunca kitlesel sığınma hareketleri de dâhil olmak üzere geniş anlamda göç hareketlerinin nihai durağı olmuş ve milyonlarca göçmene ev sahipliği yapmış, özellikle son yıllarda artan ekonomik gücü ve bölgesel konumu itibarıyla, göç alanında hedef ülke haline gelmiştir. Bu durum Türkiye'nin göç konusunda bütüncül bir yaklaşıma olan ihtiyacını gündeme getirmiş ve uluslararası standartlarda, yabancılar ve uluslararası koruma sahipleri için haklar ve güvenceler sağlayan bir kanun hazırlanmasına yol açmıştır. Bu çerçevede, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiştir.

Kanunun kabulü ile göç alanında, güvenliği ve insan haklarını merkeze alan bütüncül bir yaklaşım getirilmiş, yabancılar lehine daha sistematik bir yapı ile çalışan, Türkiye'de göç alanında tek yetkili ve sivil mercii olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı'na bağlı kuruluş olarak kurulmuş ve 11 Nisan 2014 tarihinde operasyonel hale gelmiştir.

Göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemlerini yürütmekle yetkili kılınan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, yıllık göç raporlarını yayınlamakla da görevlendirilmiştir.

"2013 Türkiye Göç Raporu" Türkiye Cumhuriyeti tarihinde uluslararası göçe ilişkin ilk ulusal resmi göç raporu olarak sunulmaktadır. Bu rapor ileriki yıllarda yayınlanacak ulusal göç raporlarına da öncülük etme özelliği taşımaktadır.

Mevcut raporun hazırlanmasında veri kaynağı olan, geçmişte göç alanında değerli hizmetleri bulunan kurumlara çalışmalarından dolayı şükranlarımızı sunar, 2013 Yılı Türkiye Göç Raporu'nun faydalı olmasını temenni ederiz.

Saygılarımla.

Atilla TOROS
Göç İdaresi Genel Müdürü

| GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KURULUŞ

“

Göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

”

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Göç Politikaları Kurulu

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GENEL MÜDÜR

Göç Danışma Kurulu

Uluslararası Koruma
Değerlendirme Komisyonu

Düzensiz Göçle Mücadele
Koordinasyon Kurulu

Genel Müdür Yardımcısı

Göç Politika ve Projeleri
Dairesi Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Eğitim Dairesi Başkanlığı

Bilgi Teknolojileri
Dairesi Başkanlığı

Genel Müdür Yardımcısı

Yabancılar
Dairesi Başkanlığı

Strateji Geliştirme
Dairesi Başkanlığı

Uyum ve İletişim
Dairesi Başkanlığı

Destek Hizmetleri
Dairesi Başkanlığı

Genel Müdür Yardımcısı

Uluslararası Koruma
Dairesi Başkanlığı

İnsan Ticareti Mağdurlarını
Koruma Dairesi Başkanlığı

İnsan Kaynakları
Dairesi Başkanlığı

Dış İlişkiler
Dairesi Başkanlığı

TAŞRA TEŞKİLATI

81 İl Göç İdaresi
Müdürlüğü

Geri Gönderme
Merkezleri

Kabul ve Barınma
Merkezleri

İnsan Ticareti Mağdurları
Sığınma Evi

İlçe Göç İdaresi
Müdürlüğü

YURTDIŞI TEŞKİLATI

Göç Müşavirlikleri

Göç Ataşelikleri

T.C.
İŞLERİ BAKANLIĞI
GÖC İZİRESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MİSYON VE VİZYON

Misyon

Düzenli ve düzensiz göçmenler ile uluslararası koruma başvurusunda bulunanlarla, insan ticareti mağdurlarının korunmasına ve yabancıların ülkemizde uyum süreci ile ilişkin tüm iş ve işlemleri, insan hakları temelinde yaklaşımları esas alarak ve idarenin etkinliğini sağlamak hedefiyle yerine getirmek, göçün etkilerinin olumlu yönde artırılması amacıyla politikalar geliştirmek ve uygulamak.

Vizyon

Ülkemizde etkin bir göç yönetim sistemi kurmak ve uygulamak, uluslararası alanda göç politikalarının oluşturulmasına ve uygulanmasına katkıda bulunmak.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	9
KURULUŞ	12
MİSYON VE VİZYON.....	15
KISALTMALAR	23
TANIMLAR	24
GİRİŞ.....	27

I. BÖLÜM YABANCILAR

1. Türkiye'ye Giriş ve Türkiye'den Çıkış	34
1.1. Türkiye'ye Giriş	36
1.1.1. Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Girişler	37
1.1.2. Türkiye'ye Girişlerine İzin Verilmeyecek Yabancılar	38
1.2. Türkiye'den Çıkış.....	41
1.2.1. Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Çıkışlar	43
2. İkamet İzni	44
2.1. Çalışma Amaçlı İkamet İzni	49
2.2. Eğitim-Öğrenim Amaçlı İkamet İzni.....	52
2.3. Muhtelif Amaçlı İkamet İzni	53
3. Düzensiz Göç.....	55
3.1. Düzensiz Göçmenler.....	56
3.2. Göçmen Kaçakçıları	58
3.3. Geri Kabul Anlaşması.....	60

4. Sınır Dışı Etme.....	62
4.1. Geri Gönderme Merkezleri	62
4.2. Sınır Dışı Edilenler	65

II. BÖLÜM ULUSLARARASI KORUMA

1. Uluslararası Koruma Başvuruları	71
--	----

III. BÖLÜM İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELE

1. İnsan Ticareti Mağduru Olarak Tespit Edilenler	84
2. İnsan Taciri Olarak Tespit Edilenler	87

GRAFİKLER

Grafik 1: Yıllara Göre Türkiye'ye Giriş Yapan Yabancılar	36
Grafik 2: 2013 Yılı Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Girişler (İlk 10 Ülke).....	37
Grafik 3: 2013 Yılında Türkiye'ye Girişine İzin Verilmeyen Yabancıların Girişine İzin Verilmeme Sebepleri.....	39
Grafik 4: Yıllara Göre Türkiye'den Çıkış Yapan Yabancılar	41
Grafik 5: 2013 Yılında Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Çıkışlar (İlk 10 Ülke).....	43
Grafik 6: Yıllara Göre Türkiye'de İkamet İzni Verilen Yabancılar	45
Grafik 7: 2013 Yılında Verilen İkamet İzinleri (Çeşitlerine Göre)	47
Grafik 8: 2013 Yılında Verilen Çalışma Amaçlı İkamet İzni (İlk 10 Ülke)	49
Grafik 9: 2013 Yılında Verilen Eğitim – Öğrenim Amaçlı İkamet İzni (İlk 10 Ülke)	52
Grafik 10: 2013 Yılında Verilen Muhtelif Amaçlı İkamet İzni (İlk 10 Ülke)	53
Grafik 11: Türkiye'de Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenler.....	56
Grafik 12: 2013 Yılında Türkiye'de Yakalanan Düzensiz Göçmenler (İlk 10 Ülke).....	57
Grafik 13: Türkiye'de Yıllara Göre Yakalanan Göçmen Kaçakçıları.....	58
Grafik 14: 2013 Yılında Türkiye'de Yakalanan Göçmen Kaçakçıları (İlk 10 Ülke).....	59
Grafik 15: Yıllara Göre Türkiye'den Sınır Dışı Edilenler	65
Grafik 16: Yıllara Göre Toplam Uluslararası Koruma Başvuru Sayısı	71
Grafik 17: Geçici Koruma Altına Alınan Suriye Vatandaşlarına Ait Biyometrik Kayıtlar.....	76
Grafik 18: 2005-2013 Yılları Arasında İnsan Ticareti Mağduru Olarak Tespit Edilenler	84
Grafik 19: 2005-2013 Yılları Arasında İnsan Taciri Olarak Tespit Edilenler	87

TABLolar

Tablo 1: 2013 Yılında Türkiye'ye Girişine İzin Verilmeyen Yabancıların Girişine İzin Verilmeme Sebepleri.....	40
Tablo 2: 2013 Yılında Verilen İkamet İzinleri (İlk 10 Ülke).....	46
Tablo 3: 2013 Yılında Verilen İkamet İzinleri (Çeşitlerine Göre).....	48
Tablo 4: 2013 Yılı ve Öncesinde Türkiye'nin Geri Kabul Anlaşması İmzaladığı Ülkeler.....	61
Tablo 5: Geri Gönderme Merkezleri.....	64
Tablo 6: AB ve EFTA Üye Ülkelerinde 2013 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancılar.....	72
Tablo 7: AB ve EFTA Üye Ülkelerinde 2013 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusu Kabul Edilen Yabancılar.....	73
Tablo 8: AB ve EFTA Üye Ülkelerinde 2013 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusu Reddedilen Yabancılar.....	74
Tablo 9: Geçici Barınma Merkezlerindeki Geçici Koruma Altına Alınan Suriye Vatandaşları.....	77-78
Tablo 10: Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeli Yabancılara Sağlanan Eğitim Hizmetleri.....	79
Tablo 11: Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeli Yabancılara Sağlanan Sağlık Hizmetleri.....	79
Tablo 12: 2005-2013 Yılları Arasında İnsan Ticareti Mağduru Olarak Tespit Edilenler (İlk 10 İl).....	85

2013

**TÜRKİYE
GÖÇ RAPORU**

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

BM: Birleşmiş Milletler

BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

ÇSGB: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

EFTA: Avrupa Serbest Ticaret Birliği

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

GİGM: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

IOM: Uluslararası Göç Örgütü

JGK: Jandarma Genel Komutanlığı

KKK: Kara Kuvvetleri Komutanlığı

SGK: Sahil Güvenlik Komutanlığı

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCK: Türk Ceza Kanunu

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

YUKK: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TANIMLAR

Bu raporda;

Çalışma İzni: Bir Devletin yetkili bir mercii tarafından verilen, göçmen işçilerin ev sahibi ülkede çalışmasına geçerliliği süresince izin veren hukuki belgeyi,

Düzensiz Göç: Yabancıların yasadışı yollarla bir ülkeye girişini, ülkede kalışını, ülkeden çıkışını veya yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde çıkmamasını,

Düzensiz Göçmen: Yasadışı yollarla Türkiye'ye giren, Türkiye'de kalan ve Türkiye'den çıkan veya yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde çıkmayan yabancı kişiyi,

Geçici Barınma Merkezi: Geçici koruma kapsamındaki yabancıların toplu olarak barınma ve işlerinin sağlanması amacıyla kurulan merkezleri,

Geçici Koruma: Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanan korumayı, (YUKK-Madde 91)

Geri Gönderme Merkezi: İdari gözetime alınan yabancıların tutulduğu merkezleri,

Göç: Yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasadışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı,

Göçmen Kaçakçısı: Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddî menfaat elde etmek amacıyla, yasal olmayan

yollardan; bir yabancıyı ülkeye sokan ya da ülkede kalmasına imkân sağlayan kişiyi,

İdari Gözetim: Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancıların Geri Gönderme Merkezinde tutulmasını,

İdari Gözetim Kararı: Hakkında sınır dışı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından alınan kararı,

İkamet izni: Yabancılara Türkiye'de kalmak üzere verilen izin belgesini,

İkincil Koruma: Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde; ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak, uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü (YUKK-Madde 63)

İnsan taciri: Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek,

esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren, sevk eden veya barındıran kişiye,

İnsan ticareti: Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek, sevk etmek veya barındırmayı,

İnsan ticareti mağduru: İnsan ticareti mağduru olan veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan gerçek kişiyi,

Mülteci: Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü (YUKK-Madde 61)

Sınır Dışı Etme: Türkiye'de kalma hakkı bulunmayan

yabancı; menşe ülkesine, transit gideceği ülkeye, Türkiye'ye gelmek üzere transit geçtiği ülkeye ya da başka bir üçüncü ülkeye gönderilmek üzere, ülkeden çıkarılması işlemini,

Sınır Kapısı: Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkış için belirlenen sınır geçiş noktasını,

Şartlı Mülteci: Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü, (YUKK-Madde 62)

Uluslararası Koruma: Mülteci, şartlı mülteci veya ikincil koruma statüsünü,

Vize: Türkiye'de en fazla doksan güne kadar kalma hakkı tanıyan ya da transit geçişini sağlayan izni,

Vize muafiyeti: Vize alma gerekliliğini kaldırarak düzenlemeyi,

Yabancı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi,

ifade eder.

An aerial photograph of a mountainous region. In the foreground, a large, deep blue lake is surrounded by rugged, brownish-yellow mountains. A river valley runs through the center of the image, leading to a smaller lake. The background shows a vast, green valley under a clear blue sky. A red text box is overlaid on the lower left side of the image.

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle göçmenlere kapılarını açan, ihtiyaç duyanları koruma altına alan ve dünya kamuoyu tarafından da saygı duyulan bin yıllık köklü bir göç geleneğine sahiptir.

GİRİŞ

Göç konusu sadece göç alan devletlerde değil, küreselleşmenin hissedildiği veya yoğun olarak yaşandığı tüm coğrafyalarda gündemin ilk sıralarında yer almakta, herkesi ve her yapıyı ilgilendirmektedir.

Dünya genelinde hemen hemen her ülke göçten etkilenmiştir. Özellikle 20 nci yüzyılın ikinci yarısında toplu nüfus hareketlerine şahitlik edilmiş, göçmen nüfusu son yarım yüzyılda hızlı bir artış göstermiştir. Nitekim Birleşmiş Milletler verilerine göre son 20 yıldaki hızıyla artmaya devam ederse, dünyadaki uluslararası göçmenlerin sayısının 2050'de 405 milyona ulaşması beklenmektedir.

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla göçmenlere kapılarını açan, ihtiyaç duyanları koruma altına alan ve dünya kamuoyu tarafından da saygı duyulan bin yıllık köklü bir göç geleneğine sahiptir.

Bu anlamda; 1492 yılında on binlerce Yahudi'nin İspanya'dan gemilerle kurtarılarak Osmanlı İmparatorluğu topraklarına getirilmesi, 1709 yılında İsveç Kralı Şarl'ın beraberindeki yaklaşık 2 bin kişilik grupla birlikte Osmanlı İmparatorluğuna sığınması, Macar Özgürlük Savaşını kaybeden Prens Lajos Kossuth ve beraberindeki 3 bin Macar'ın 1849'da Osmanlı İmparatorluğu'na gelmeleri, 1917 Bolşevik İhtilali'nin ardından Vrangel'in yaklaşık 135 bin kişiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğundan koruma talep etmesi, Cumhuriyet döneminde 1922-1945 yılları arasında Yunanistan, Balkanlar ve Almanya'dan yaklaşık 1 milyon 185 bin kişinin Türkiye'ye gelmesi, 1988-2000

yılları arasında Irak, Bulgaristan, Bosna ve Kosova'dan yaklaşık 900 bin kişinin gelmesi Türkiye'nin mevcut göç tarihinin en somut örnekleri arasında yer almış, özetle Türkiye milyonlarca göçmene ev sahipliği yapmıştır.

Türkiye'de 1934 tarihli ve 2510 sayılı İskan Kanunu, göçmen, serbest göçmen, münferit göçmen ve toplu göçmen gibi çeşitli göçmen türlerini tanımlamış ise de soydaş odaklı düzenlemelerle sınırlı bir yapı öngörülmüş olup 2006 yılında yapılan değişiklikle 5543 sayılı Kanun halini almıştır. İskân Kanunu kapsamı dışında kalan yabancılara ilişkin iş ve işlemler ise 1950 yılında çıkarılmış olan 5682 sayılı Pasaport Kanunu ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile yürütülmüştür.

Ülkemizde, özellikle sınır dışı ve idari gözetim işlemleriyle uluslararası koruma alanlarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından ülkemiz aleyhine verilen ihlal kararlarındaki artış ve Avrupa Birliği uyum sürecinde AB ile müzakerelerde "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik" başlıklı 24 üncü Fasılda önemli yer tutan göç ve uluslararası koruma konuları, Türkiye'nin kapsamlı bir kanun çalışması yapmasını zorunlu hale getirmiştir. Başbakanlık tarafından 25 Mart 2005 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren "İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı" çalışmaları çerçevesinde göç ve uluslararası koruma alanında gerekli hukuki ve kurumsal yapının oluşturulmasına yönelik çalışmaları

yürütmek üzere 15 Ekim 2008 tarihinde İçişleri Bakanlığına bağlı İltica ve Göç Mevzuatı ve İdari Kapasitesini Geliştirme ve Uygulama Bürosu kurulmuştur. Büro bünyesinde mevzuat çalışma grupları oluşturularak, ilgili bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, akademisyenlerin görüşleri alınmış, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Uluslararası Göç Örgütü'nün de teknik desteği sağlanmış, kanun taslağı oluşturulmuştur.

5 Kasım 2011 tarihinde Başbakanlığa gönderilen Kanun Tasarısı taslağı, 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiş, 11 Nisan 2013 tarihli Resmî Gazete'de 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) olarak yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun ile insan hakları temelinde, özgürlük ve güvenlik arasındaki hassas dengeyi korunduğu, uluslararası insan hakları normlarına ve AB müktesebatına uyumlu, göç alanında ihtiyaç duyduğumuz hukuki, idari ve fiziki alt yapıya uygun, etkin ve yönetilebilir bir göç sistemi kurulmuştur.

Kanunun amacı, 1 inci maddesinde "Yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamı ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları ve İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, görev,

yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir." olarak ifade edilmektedir.

Bu sorumluluk ile Kanun kapsamında yer alan başlıklar çerçevesinde, 2013 yılı yıllık göç raporu, Türkiye'de geçmiş yıllara ait uluslararası göçün nitelikleri incelenerek ve mevcut yapı değerlendirilerek hazırlanmış olup yabancılarla ilgili ülkeye giriş ve çıkışlar, ikamet izinleri, düzensiz göçmenler, uluslararası koruma başvuruları ve insan ticareti mağdurlarını koruma başlıkları altında istatistikler derlenmiştir. Raporun hazırlanmasında 11 Nisan 2013 tarihinde yayımlanan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmeden önce yabancılarla ilgili iş ve işlemleri yürütmekte olan Emniyet Genel Müdürlüğü kaynaklarındaki verilerden yararlanılmıştır. Kanun kapsamında, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olan ilgili iş ve işlemler 11 Nisan 2014 tarihinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından devralınmıştır.

I. BÖLÜM

YABANCILAR

Yabancılar, Türkiye'de kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni olarak kalabilmektedir.

Yabancı, bulunduğu ülkenin vatandaşı olmayan kişi olarak tanımlanmaktadır¹. Aynı tanım, YUKK'da benimsenmekte ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi olarak ifade edilmektedir. Bu kavram, yabancı devlet vatandaşlarının yanı sıra hiçbir devlet vatandaşlığına sahip olmayan vatansızları da kapsamaktadır.

Yabancılar, sınır kapılarından geçerli pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerle Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkış yapabilmektedir. Giriş ve çıkışlarda pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerini görevlilere göstermek zorundadırlar. Belge kontrolü sırasında, geçerli ve usulüne uygun belgelerin olup olmadığının yanı sıra yabancıların Türkiye'ye girişine izin verilmeyen bir şahıs olup olmadığına da bakılmaktadır.

Türkiye'de, vizenin veya vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların ikamet izni almaları zorunludur. Yabancılar, Türkiye'de kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni olarak kalabilmektedir. İkamet izinleri, kalış amacına uygun ve her yabancı için ayrı düzenlenmektedir. İkamet izni için başvuracak yabancılarda, talep ettikleri ikamet izni süresinden altmış gün daha uzun süreli pasaport ya da pasaport

yerine geçen belgeye sahip olmaları şartı aranmaktadır. İkamet izni başvurusu, yabancıların vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki konsolosluklara yapılmaktadır. İstisnai hallerde ülke içinde valiliklere de yapılabilmektedir. Geçerli ikamet izni ile sınır kapılarından vize almadan giriş yapılabilmektedir. Yabancılar, vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti konsolosluklarından çalışma izni olarak da Türkiye'de kalabilmektedir. YUKK ile çalışma izni veya çalışma izni muafiyet belgesi ikamet izni sayıldığından, yabancıların ayrıca ikamet izni almalarına gerek bulunmamaktadır.

Yasal düzenlemelere aykırı olarak Türkiye'ye giren, sınır ihlalleri yapan, ikamet veya çalışma izni olmaksızın ya da geçerli ikamet izinlerinin süresi bittiği halde süresi uzatılmaksızın Türkiye'de ikamet eden veya çalışan yabancılar düzensiz göçmen olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'de kalmak için gerekli şartları artık taşımayan veya süresinde Türkiye'den çıkış yapmayan yabancılar sınır dışı edilmektedir. Sınır dışı edilme işlemleri kanun düzeyinde düzenlenmektedir.

1 Carmen TIBURCIO, The Human Rights of Aliens under International and Comparative Law, Hague 2001, s.1; Aysel ÇELİKEL / Günseli ÖZTEKİN GELGEL, Yabancılar Hukuku, 20. Bası, İstanbul 2014, s.17; Gülören TEKİNALP, Türk Yabancılar Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2003, s.6.

1. Türkiye'ye Giriş ve Türkiye'den Çıkış

Yabancılar; sınır kapılarından, geçerli pasaport veya pasaport yerine geçen bir belgeyle, belge kontrolünden geçtikten sonra Türkiye'ye giriş veya Türkiye'den çıkış yapmaktadır.

➤ YUKK MADDE 5

Türkiye'ye Giriş ve Türkiye'den Çıkış

(1) Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkış, sınır kapılarından, geçerli pasaport veya pasaport yerine geçen belgelerle yapılır.

➤ YUKK MADDE 6

Belge Kontrolü

(1) Yabancı, pasaport veya pasaport yerine geçen belge ya da belgelerini, Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkışlarda görevlilere göstermek zorundadır.

(2) Sınır geçişlerine ilişkin belge kontrolleri, taşıtlarda seyir hâlinde de yerine getirilebilir.

(3) Havalimanlarının transit alanlarını kullanan yabancılar, yetkili makamlarca kontrole tabi tutulabilirler.

(4) Türkiye'ye girişlerde, yabancıların 7 nci madde kapsamında olup olmadığı kontrol edilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasında, kapsamlı kontrole tabi tutulması gerekli görülenler en fazla dört saat bekletilebilir.

Yabancı, bu süre içerisinde her an ülkesine dönebileceği gibi dört saatlik süreyle sınırlı kalmaksızın ülkeye kabulle ilgili işlemlerin sonuçlanmasını da bekleyebilir. Kapsamlı kontrol işlemlerine dair usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Vizeye tabi ülkelerden Türkiye'ye gelecek yabancıların, ülkemize gelmeden önce amacına uygun vize alması gerekmektedir. (YUKK Madde 11) Vize almadan sınır kapılarına gelen yabancılar, süresi içinde Türkiye'den ayrılacaklarını belgelemeleri hâlinde, sınır kapılarında istisnai olarak vize verilebilmektedir. (YUKK Madde 13)

➤ YUKK MADDE 11

Vize Zorunluluğu, Vize Başvurusu ve Yetkili Makamlar

(1) Türkiye'de doksan güne kadar kalacak yabancılar, vatandaşı oldukları veya yasal olarak buldukları ülkedeki konsolosluklardan geliş amaçlarını da belirten vize olarak gelirler. Vizenin veya vize muafiyetinin Türkiye'de sağladığı kalış süresi, her yüz seksen günde doksan günü geçemez.

(2) Vize başvurularının değerlendirmeye alınabilmesi için, başvuruların usulüne uygun olarak yapılması gerekir.

(3) Vizeler, Türkiye'ye giriş için mutlak hak sağlamaz.

(4) Vizeler, konsolosluklarca, istisnai durumlarda ise sınır kapılarının bağlı olduğu valiliklerce verilir. Konsolosluklara yapılan başvurular doksan gün içinde sonuçlandırılır.

(5) Yabancı ülke diplomatlarına, Türkiye Cumhuriyeti büyükelçiliklerince resen vize verilebilir. Bu vizeler, genel vize

verme usulüne uygun olarak Bakanlık ve Dışişleri Bakanlığına derhâl bildirilir. Bu vizeler harca tabi değildir.

(6) Ülke menfaatleri göz önünde bulundurularak vize verilmesinde yarar görülen yabancılara, istisnai olarak Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilerince resen vize verilebilir. Bu amaçla verilen vizeler, genel vize verme usulüne uygun olarak Bakanlık ve Dışişleri Bakanlığına derhâl bildirilir. Bu vizeler harca tabi değildir.

(7) Vize türlerine ve işlemlerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

➤ YUKK MADDE 13

Sınır Kapılarında Verilen Vizeler

(1) Vize almadan sınır kapılarına gelen yabancılara, süresi içinde Türkiye'den ayrılacaklarını belgelemeleri hâlinde, sınır kapılarında istisnai olarak vize verilebilir.

(2) Sınır vizesi, sınır kapılarının bağlı olduğu valiliklerce verilir. Valilik bu yetkisini sınırda görevli kolluk birimine devredebilir. Bakanlar Kurulunca farklı bir süre belirlenmediği sürece, bu vize Türkiye'de en fazla on beş gün kalma hakkı sağlar.

(3) Sınır vizesinin verilmesinde, insani nedenlere bağlı olarak sağlık sigortası şartı aranmayabilir.

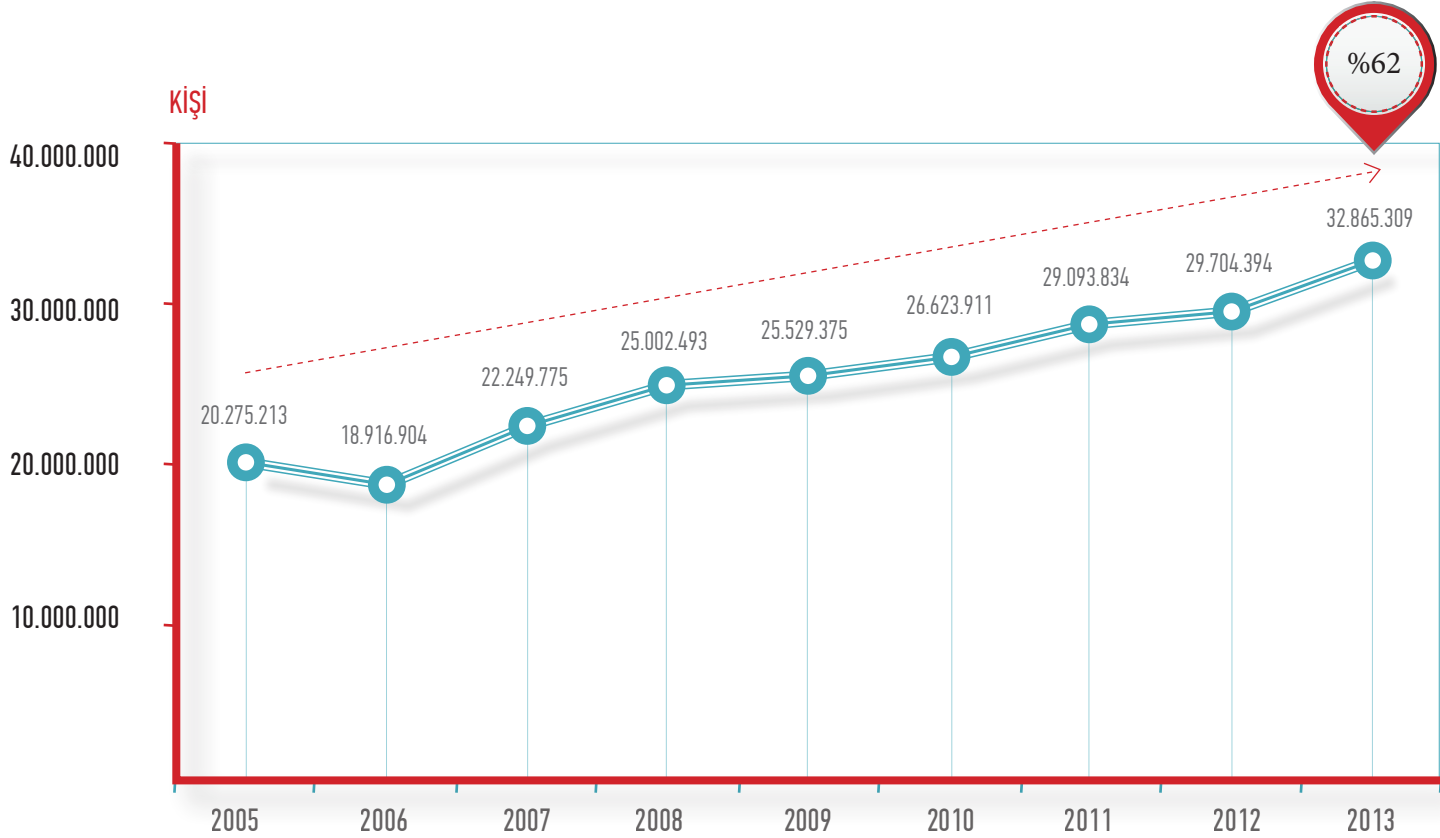

1.1. Türkiye'ye Giriş

Türkiye'ye kara, hava, deniz ve demiryolu ile sınır kapılarından giriş yapan yabancıların geçmiş yıllara ait sayılarında genel bir artış mevcuttur. (Grafik 1) 2012 yılın-

da ülkemize giriş yapan yabancıların sayısı **29.704.394** iken, 2013 yılında **%11**'lik bir artış ile **32.865.309**'a yükselmiştir.

Grafik 1: Yıllara Göre Türkiye'ye Giriş Yapan Yabancılar

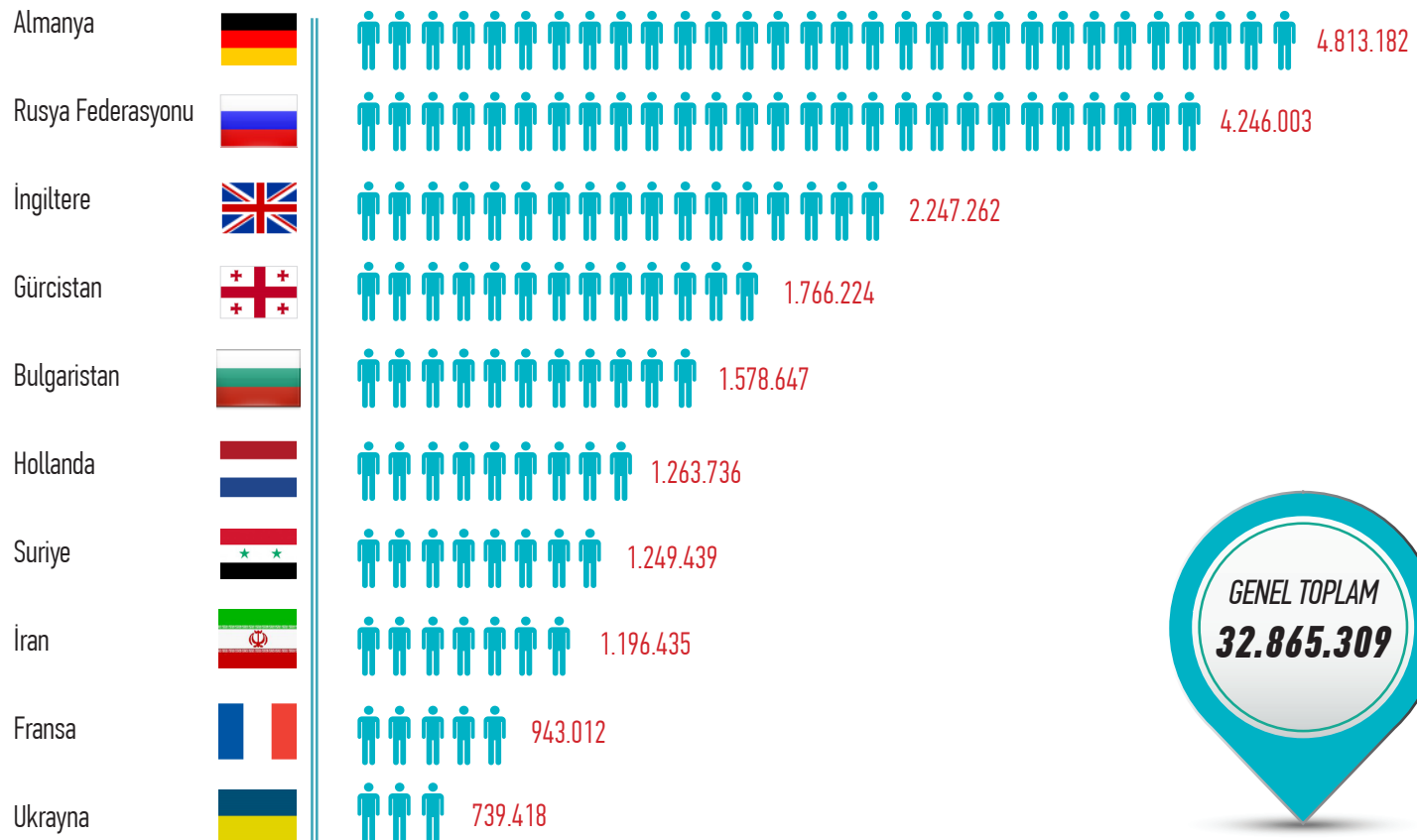

1.1.1. Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Girişler

2013 yılında sınır kapılarından yapılan girişlerde birinci sırayı Almanya vatandaşları almış, bunu

Rusya Federasyonu ve İngiltere vatandaşları takip etmiştir. (Grafik 2)

Grafik 2: 2013 Yılı Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Girişler (İlk 10 Ülke)

1.1.2. Türkiye'ye Girişlerine İzin Verilmeyecek Yabancılar

YUKK'un 7 nci maddesi kapsamında olanlar Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyecek yabancılar olarak değerlendirilmektedir. Bu maddeyle ilgili olarak yapılan işlemler, girişine izin verilmeyip geri çevrilen yabancılar tebliğ edilir. Tebligatta, yabancıların karara karşı itiraz haklarını etkin şekilde nasıl kullanabilecekleri ve bu süreçteki diğer yasal hak ve yükümlülükleri de yer alır.

➤ YUKK MADDE 7

Türkiye'ye Girişlerine İzin Verilmeyecek Yabancılar

(1) Aşağıdaki yabancılar, Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyerek geri çevrilir:

- Pasaportu, pasaport yerine geçen belgesi, vizesi veya ikamet ya da çalışma izni olmayanlar ile bu belgeleri veya izinleri hileli yollarla edindiği veya sahte olduğu anlaşılanlar*
- Vize, vize muafiyeti veya ikamet izin süresinin bitiminden itibaren en az altmış gün süreli pasaport veya pasaport yerine geçen belgesi olmayanlar*
- 15 inci maddenin ikinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla, vize muafiyeti kapsamında olsalar dahi, 15 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan yabancılar*

(2) Bu maddeyle ilgili olarak yapılan işlemler, geri çevrilen yabancılar tebliğ edilir. Tebligatta, yabancıların karara karşı itiraz haklarını etkin şekilde nasıl kullanabilecekleri ve bu süreçteki diğer yasal hak ve yükümlülükleri de yer alır.

➤ YUKK MADDE 15

Vize Verilmeyecek Yabancılar

(1) Aşağıda belirtilen yabancılar vize verilmez:

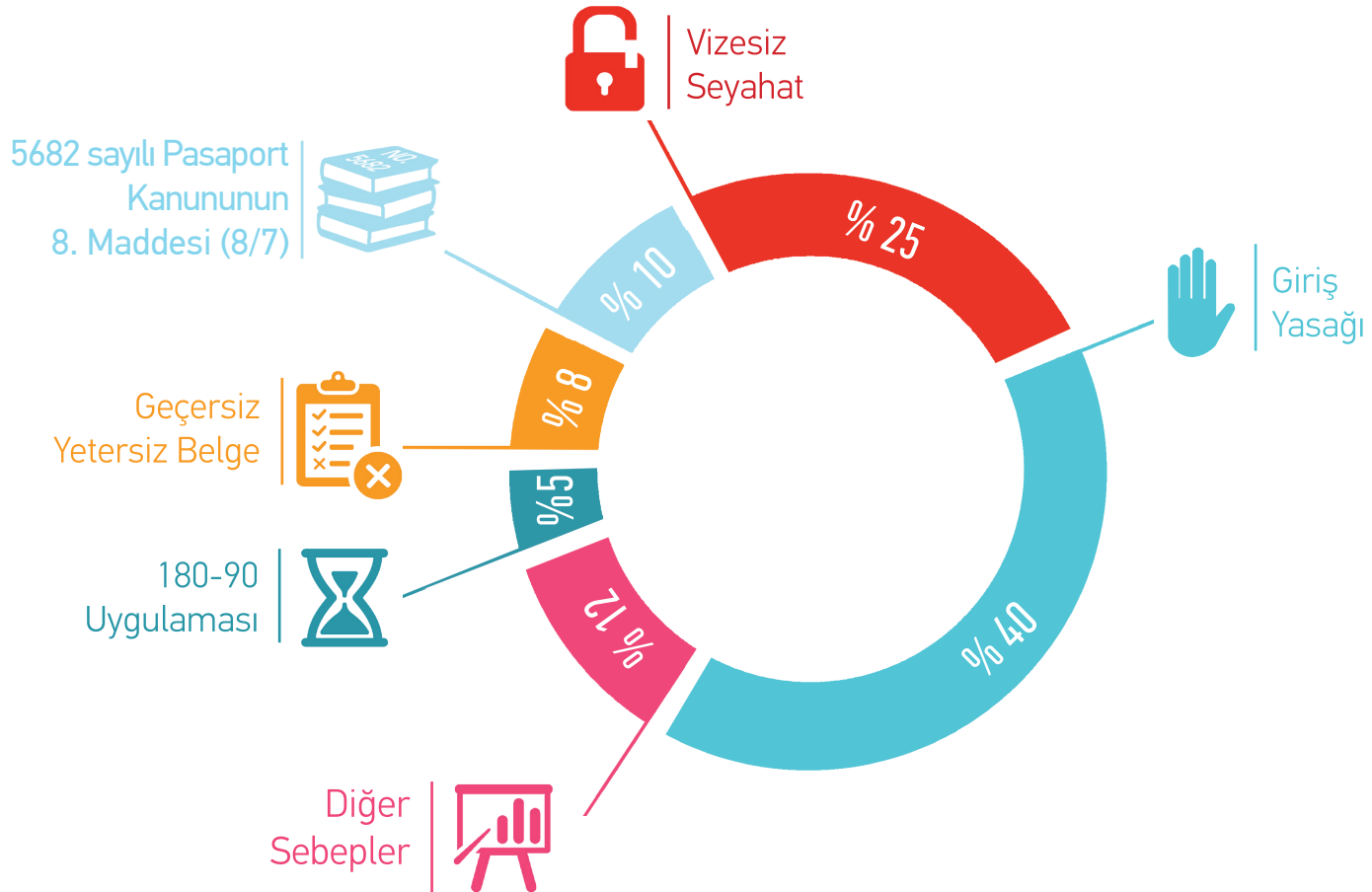
- Talep ettikleri vize süresinden en az altmış gün daha uzun süreli pasaport ya da pasaport yerine geçen belgesi olmayanlar*
- Türkiye'ye girişleri yasaklı olanlar*
- Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından sakıncalı görülener*
- Kamu sağlığına tehdit olarak nitelendirilen hastalıklardan birini taşıyanlar*
- Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu anlaşmalar uyarınca, suçluların geri verilmesine esas olan suç veya suçlardan sanık olanlar ya da hükümlü bulunanlar*
- Kalacağı süreyi kapsayan geçerli sağlık sigortası bulunmayanlar*
- Türkiye'ye giriş, Türkiye'den geçiş veya Türkiye'de kalış amacını haklı nedenlere dayandıramayanlar*
- Kalacağı sürede, yeterli ve düzenli maddi imkâna sahip olmayanlar*
- Vize ihlalinden veya önceki ikamet izninden doğan ya da 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre takip ve tahsil edilmesi gereken alacakları ödemeyi kabul etmeyenler veya 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa göre takip edilen borç ve cezalarını ödemeyi kabul etmeyenler*

(2) Bu madde kapsamında olmasına rağmen vize verilmesinde yarar görülener Bakanın onayıyla vize verilebilir.

2013 yılında **8.830** kişinin Türkiye'ye girişine izin verilmemiştir. Girişine izin verilmeyen yabancıların %40'ını oluşturan **3.563** kişinin giriş yasağı sebebi ile girişine izin verilmezken, %25'ini oluşturan **2.223** kişinin vizesiz se-

yahat etme sebebi ile , %10'unu oluşturan **847** kişinin ise 5682 sayılı Pasaport Kanununun 8. Maddesi (8/7) kapsamında olma sebebi ile girişine izin verilmemiştir. (Grafik 3) (Tablo 1)

Grafik 3: 2013 Yılında Türkiye'ye Girişine İzin Verilmeyen Yabancıların Girişine İzin Verilmeme Sebepleri

Tablo 1: 2013 Yılında Türkiye'ye Girişine İzin Verilmeyen Yabancıların Girişine İzin Verilmeme Sebepleri

<i>Geri Çevrilme Sebebi</i>	<i>Toplam</i>
<i>Giriş Yasası</i>	<i>3.563</i>
<i>Vizesiz Seyahat</i>	<i>2.223</i>
<i>5682 sayılı Pasaport Kanununun 8. Maddesi (8/7)*</i>	<i>847</i>
<i>Geçersiz/Yetersiz Belge</i>	<i>702</i>
<i>180 - 90 Uygulaması**</i>	<i>466</i>
<i>Diğer</i>	<i>1.029</i>
TOPLAM	8.830

* Türkiye'de kalacaklarını beyan ettikleri müddetçe yaşamalarına ve tekrar gitmelerine yetiyecek paraları bulunmayıp Türkiye'de kendilerini himaye edecek kimseleri bulunduğunu veya Türkiye'de yabancılara kanunla menedilmemiş işlerden birini tutacaklarını ispat edemeyenler.

** Vizenin veya vize muafiyetinin Türkiye'de sağladığı kalış süresi, her yüz seksen günde doksan günü geçemez.

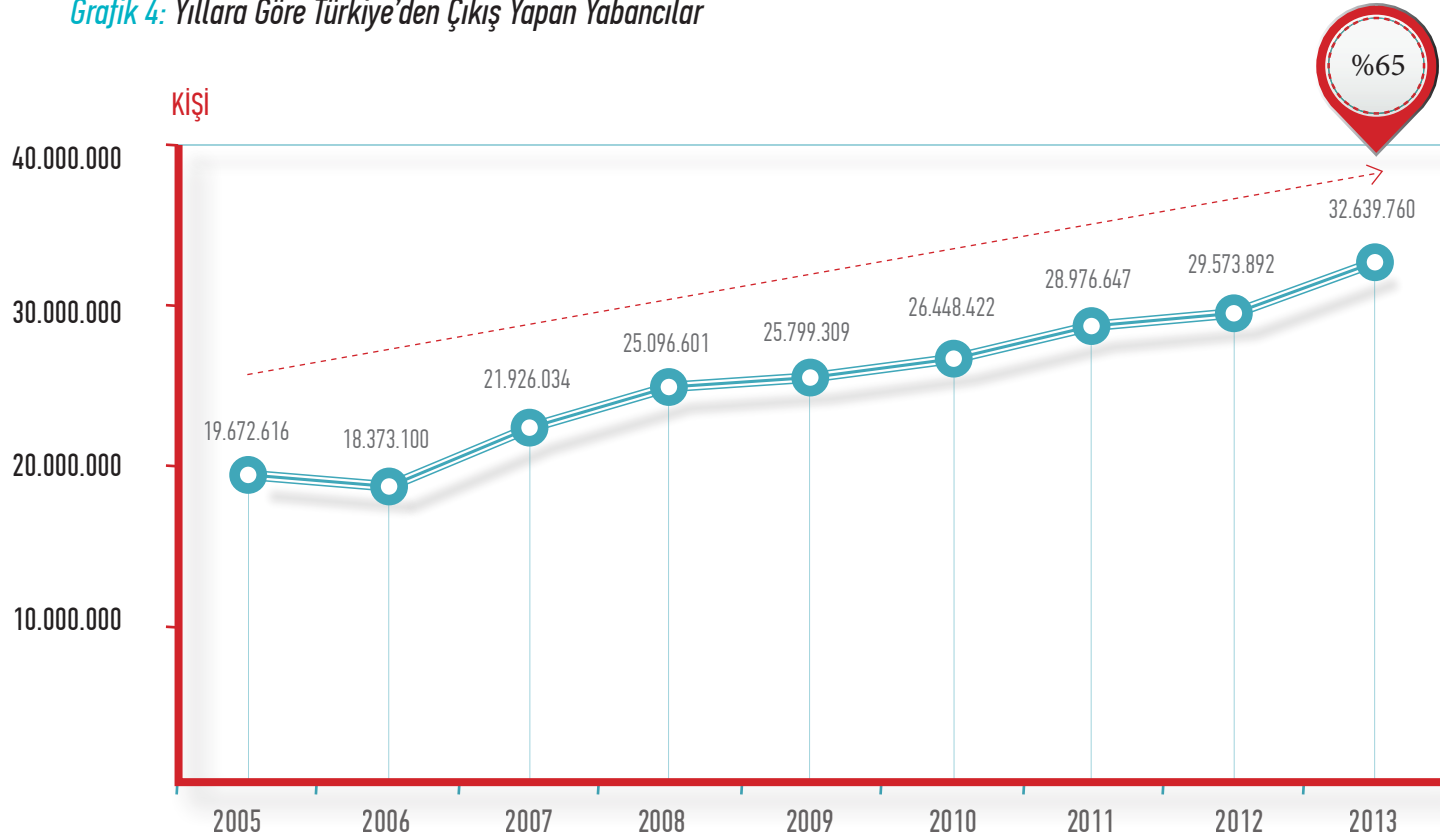

1.2. Türkiye'den Çıkış

Türkiye'den kara, hava, deniz ve demiryolu ile sınır kapılarından çıkış yapan yabancıların geçmiş yıllara ait sayılarında genel bir artış bulunmaktadır. (Grafik 4)

2012 yılında ülkemizden çıkış yapan yabancıların sayısı **29.573.892** iken 2013 yılında %10'luk bir artış ile **32.639.760**'a yükselmiştir.

Grafik 4: Yıllara Göre Türkiye'den Çıkış Yapan Yabancılar

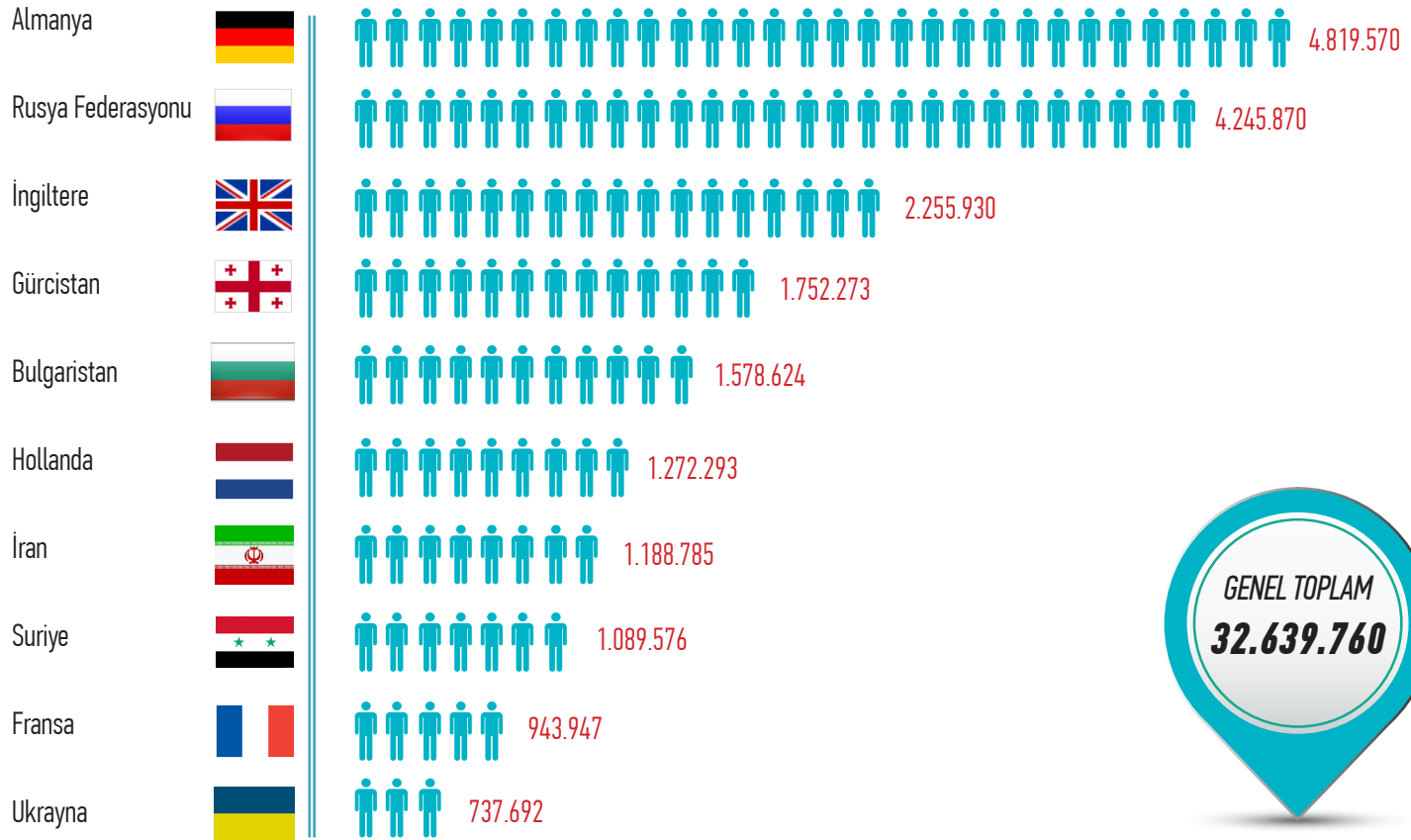

1.2.1. Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Çıkışlar

2013 yılında sınır kapılarından yapılan çıkışlarda birinci sırayı Almanya vatandaşları almış, bunu

Rusya Federasyonu ve İngiltere vatandaşları takip etmiştir. (Grafik 5)

Grafik 5: 2013 Yılında Ülkelere Göre Sınır Kapılarından Yapılan Çıkışlar (İlk 10 Ülke)

2. İkamet İzni

İkamet bir bireyin hukuki anlamda yaşama iradesi gösterdiği yerdir. Kişi bu yeri kendi iradesi ile ülkesinin yetkili kurumları aracılığıyla beyan etmektedir. Bireyin sosyal ve hukuki kurallar çerçevesinde ihtiyaç duyduğu bu düzenleme hiç şüphesiz ülkemiz içerisinde bulunan yabancı kişiler için de geçerlidir.

Hem yabancı kişinin sosyal düzeni hem de ülkemizin hukuki düzeni açısından gerekli olan ikamet izni; Türkiye'de kalmak üzere yabancılara verilen izin belgesidir. Yetkili makamlar tarafından düzenlenen bu izin belgesi, kişinin gerekli şartları sağlaması ve talebi doğrultusunda düzenlenmektedir.

11 Nisan 2014 tarihi itibarıyla yabancıların ikamet izinlerine ilişkin iş ve işlemler, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu gereğince Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. YUKK'un 19 uncu maddesine göre, Türkiye'de, vizenin veya vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların ikamet izni almaları zorunludur. İkamet izni, altı ay içinde kullanılmaya başlanmadığında geçerliliğini kaybeder.

➤ YUKK MADDE 19 İkamet İzni

(1) Türkiye'de, vizenin veya vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların ikamet

izni almaları zorunludur. İkamet izni, altı ay içinde kullanılmaya başlanmadığında geçerliliğini kaybeder.

YUKK'un 30 uncu maddesine göre, kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni olmak üzere toplam altı çeşit ikamet izni öngörülmüştür.

➤ YUKK MADDE 30 İkamet İzni Çeşitleri

(1) İkamet izni çeşitleri şunlardır:

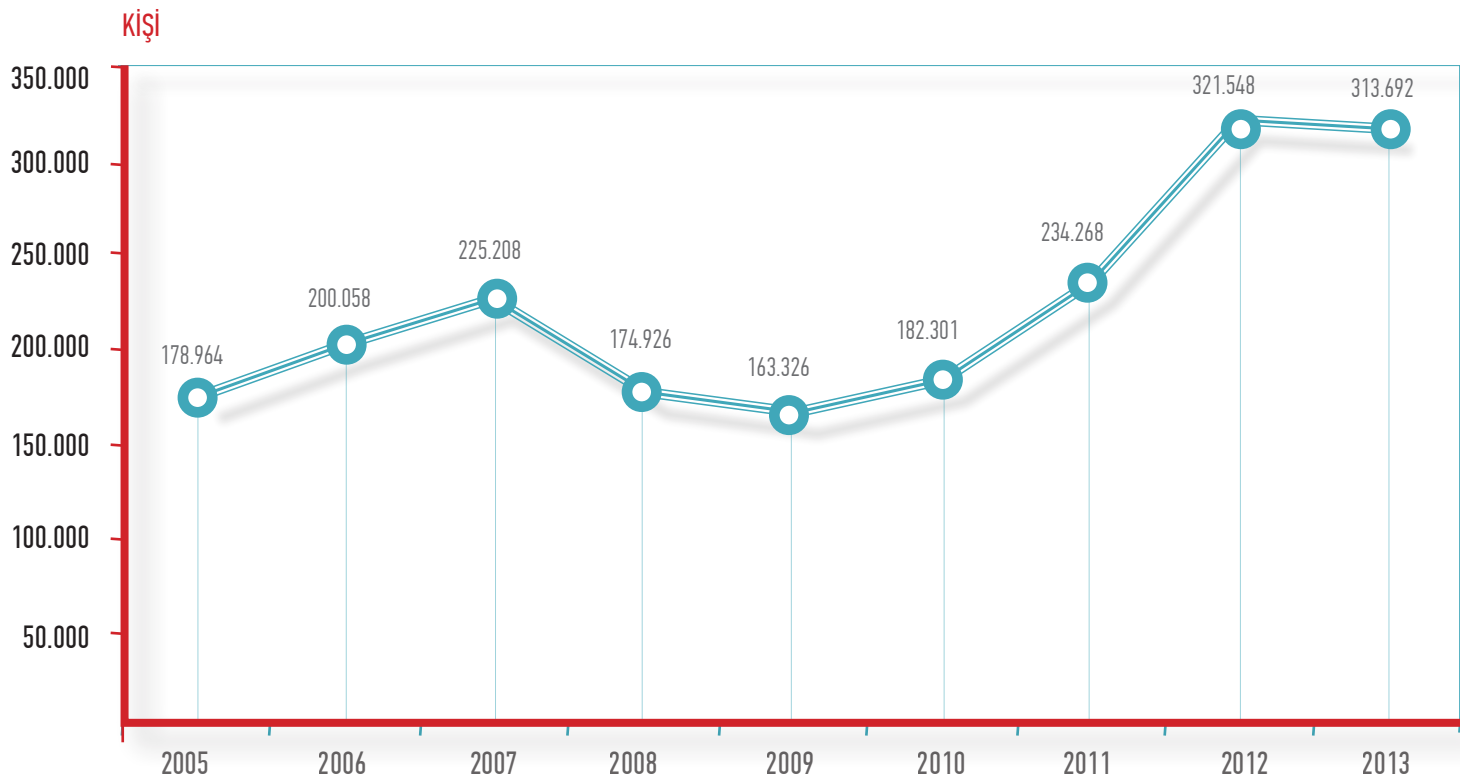
- Kısa dönem ikamet izni
- Aile ikamet izni
- Öğrenci ikamet izni
- Uzun dönem ikamet izni
- İnsani ikamet izni
- İnsan ticareti mağduru ikamet izni

11 Nisan 2014 tarihi öncesinde Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından ikamet izinlerine ait kayıtlar; çalışma amaçlı, eğitim-öğrenim amaçlı ve muhtelif amaçlı ikamet izni olarak kayıt edilmiş olduğundan istatistikler bu başlıklar altında verilmiştir.

Türkiye'de çeşitli nedenlerle verilen ikamet izinlerinin geçmiş yıllara ait sayıları incelendiğinde; 2013 yılında veri-

len ikamet izni sayısının 2012 yılına göre %2'lik bir azalışla **313.692** olduğu görülmektedir. (Grafik 6)

Grafik 6: Yıllara Göre Türkiye'de İkamet İzni Verilen Yabancılar

2013 yılında Türkiye'den **313.692** kişi çeşitli nedenlerle ikamet izni almıştır. Türkiye'den ikamet izni alan ilk 10 ülke dağılımında; Suriye vatandaşları **46.252** kişi

ile birinci, Azerbaycan vatandaşları **21.785** kişi ile ikinci, Rusya Federasyonu vatandaşları **16.722** kişi ile üçüncü sıradadır. (Tablo 2)

Tablo 2: 2013 Yılında Verilen İkamet İzinleri (İlk 10 Ülke)

UYRUK	TOPLAM
SURİYE	46.252
AZERBAYCAN	21.785
RUSYA FEDERASYONU	16.722
ALMANYA	15.816
İNGİLTERE	14.977
GÜRCİSTAN	13.335
TÜRKMENİSTAN	12.652
IRAK	11.758
İRAN	10.848
KAZAKİSTAN	9.691
DİĞER	139.856
GENEL TOPLAM	313.692

2013 yılında Türkiye’de verilen ikamet izinlerinin %70’i muhtelif amaçlar ile 218.703 kişiye, %16’sı eğitim-

öğrenim amacı ile 50.682 kişiye, %14’ü çalışma amacı ile 44.307 kişiye verilmiştir. (Grafik 7) (Tablo 3)

Grafik 7: 2013 Yılında Verilen İkamet İzinleri (Çeşitlerine Göre)

**Eğitim - Öğretim
Amaçlı
İkamet İzni**

% 16

**Çalışma
Amaçlı
İkamet İzni**

% 14

**Muhtelif
Amaçlı
İkamet İzni**

% 70

Tablo 3: 2013 Yılında Verilen İkamet İzinleri (Çeşitlerine Göre)

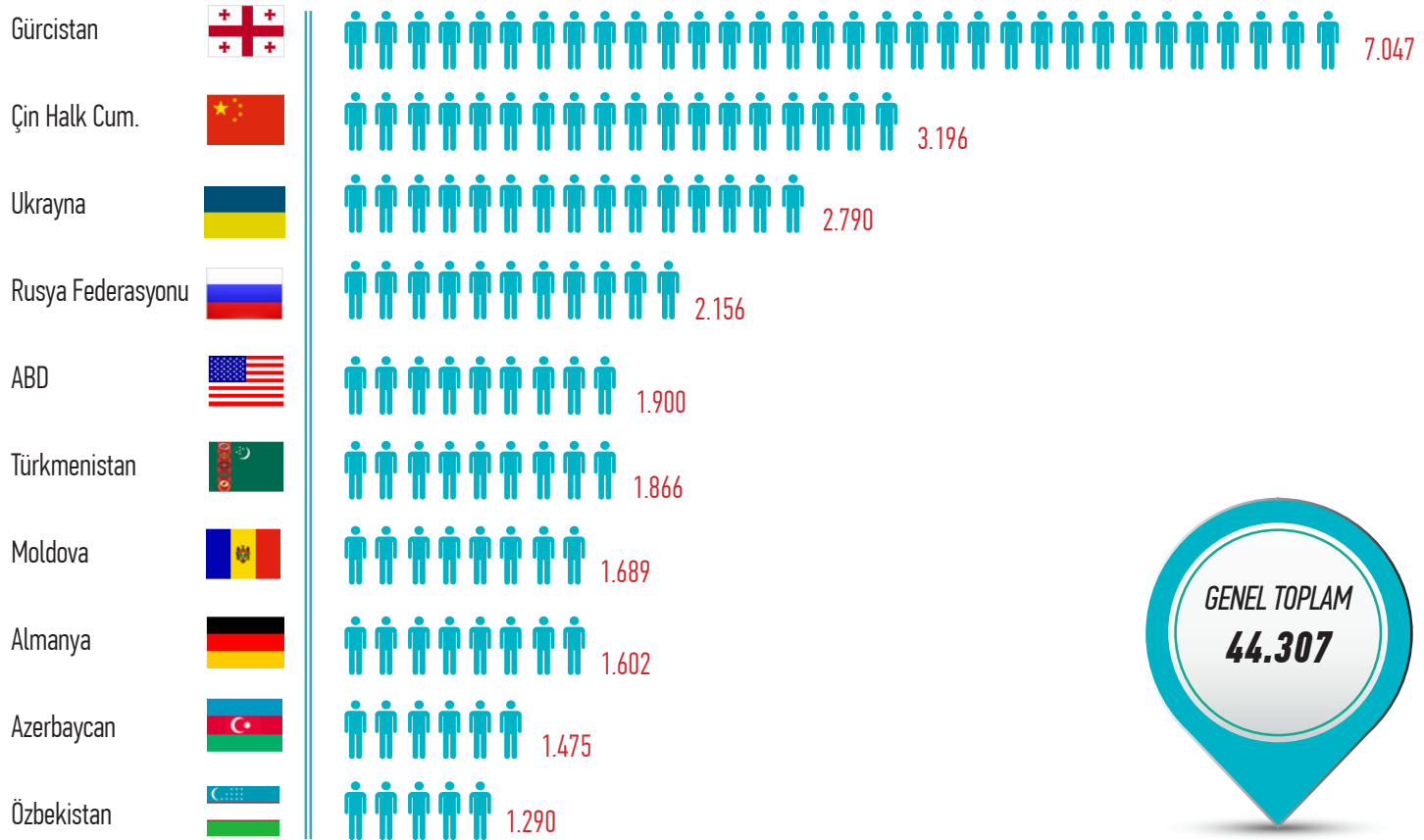
UYRUK	TOPLAM
<i>Çalışma Amaçlı İkamet İzni</i>	44.307
<i>Eğitim-Öğrenim Amaçlı İkamet İzni</i>	50.682
<i>Muhtelif Amaçlı İkamet İzni</i>	218.703
GENEL TOPLAM	313.692

2.1. Çalışma Amaçlı İkamet İzni

2013 yılında Türkiye'den çalışma amacı ile ikamet izni alan 44.307 yabancından, Gürcistan vatandaşları 7.047 kişi ile ilk sırada, Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşları 3.196 kişi

ile ikinci, Ukrayna vatandaşları ise 2.790 kişi ile üçüncü sırada yer almıştır. (Grafik 8)

Grafik 8: 2013 Yılında Verilen Çalışma Amaçlı İkamet İzni (İlk 10 Ülke)

Türkiye’de çalışmak isteyen yabancıların, 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun uyarınca çalışma izni alması gerekmektedir. Çalışma izinleri 4817 sayılı Kanun çerçevesince yetkili kılınan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilmektedir. Ancak istisna olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bilgi vermek koşuluyla, Ekonomi Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından da çalışma izni verilmektedir. Serbest bölgelerde görev yapacak yabancıların çalışma izinleri 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 10’uncu maddesi uyarınca Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğüne, üniversitelerde görev yapacak akademik personelin çalışma izinleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 34 üncü maddesi kapsamında Yükseköğretim Kurulu tarafından verilmektedir.

YUKK’dan önce, Türkiye’de çalışacak bir yabancı sırasıyla çalışma izni, çalışma vizesi ve ikamet izni aldıktan sonra yasal çalışma hakkı elde etmekte iken, Kanun ile birlikte çalışma izni aynı zamanda ikamet izni yerine geçmekte ve bürokratik işlemler önemli ölçüde azaltılmaktadır.

4817 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 55 inci maddesinde çalışma izninden muaf tutulan yabancılar

belirlenmiş olup bu kapsamda olan yabancılar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma izni muafiyet teyit belgesi düzenlenmesi gerekmektedir.

➤ YUKK MADDE 27

Çalışma İzininin İkamet İzni Sayılması

(1) Geçerli çalışma izni ile 27/2/2003 tarihli ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanununun 10 uncu maddesine istinaden verilen Çalışma İzni Muafiyet Teyit Belgesi, ikamet izni sayılır. Çalışma izni ya da Çalışma İzni Muafiyet Teyit Belgesi verilen yabancılardan, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre çalışma izni süresi kadar ikamet izni harcı tahsil edilir.

(2) Çalışma izni verilebilmesi veya iznin uzatılabilmesi için yabancının 7 nci madde kapsamına girmemesi şartı aranır.

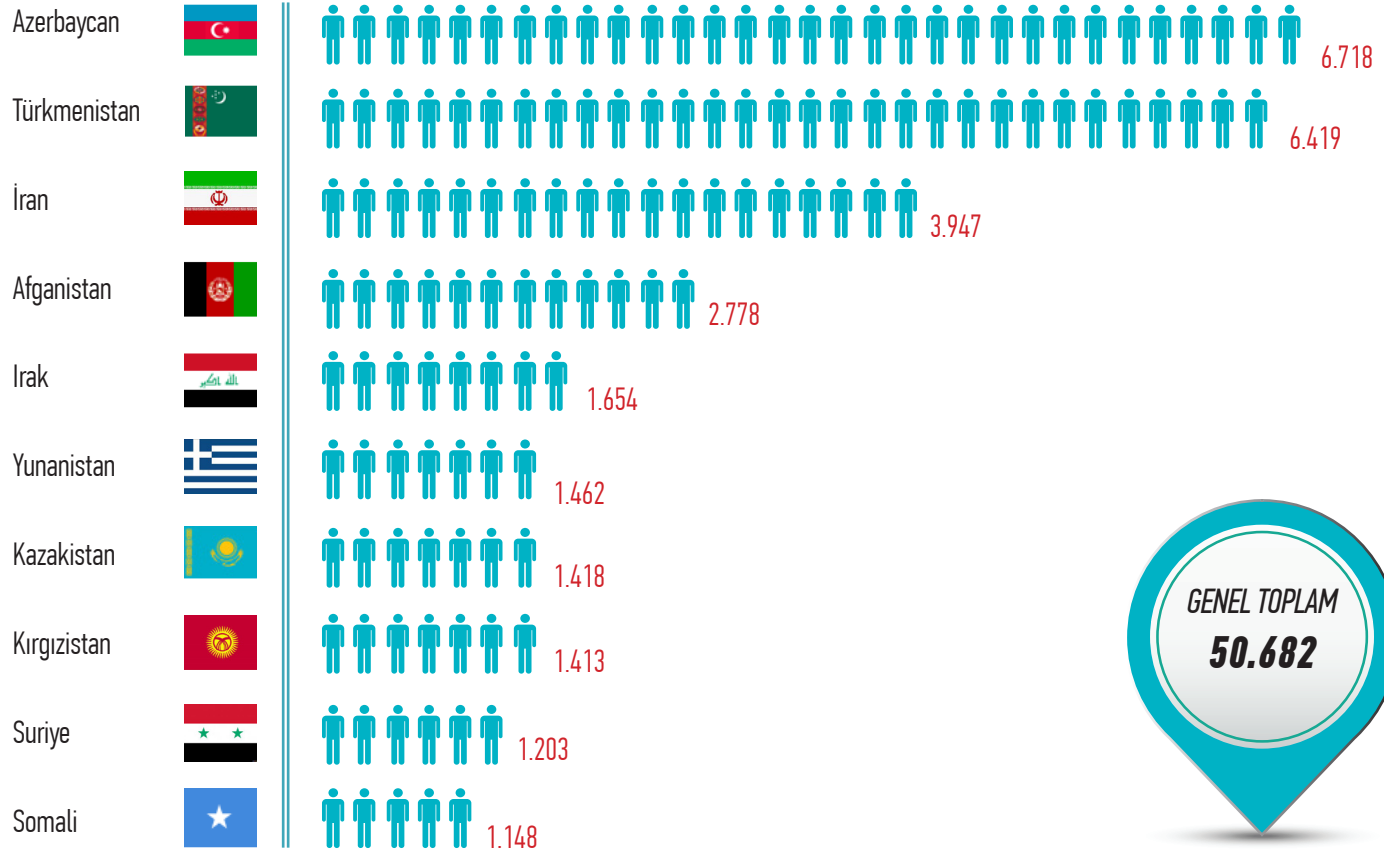

2.2. Eğitim-Öğrenim Amaçlı İkamet İzni

Türkiye'ye 2013 yılında eğitim - öğrenim amacı ile ikamet izni alan yabancıların sayısı 50.682'dir. Bunlardan Azerbaycan vatandaşları 6.718 kişi ile ilk sırada,

Türkmenistan vatandaşları 6.419 kişi ile ikinci, İran vatandaşları ise 3.947 kişi ile üçüncü sırada yer almıştır. (Grafik 9)

Grafik 9: 2013 Yılında Verilen Eğitim – Öğrenim Amaçlı İkamet İzni (İlk 10 Ülke)

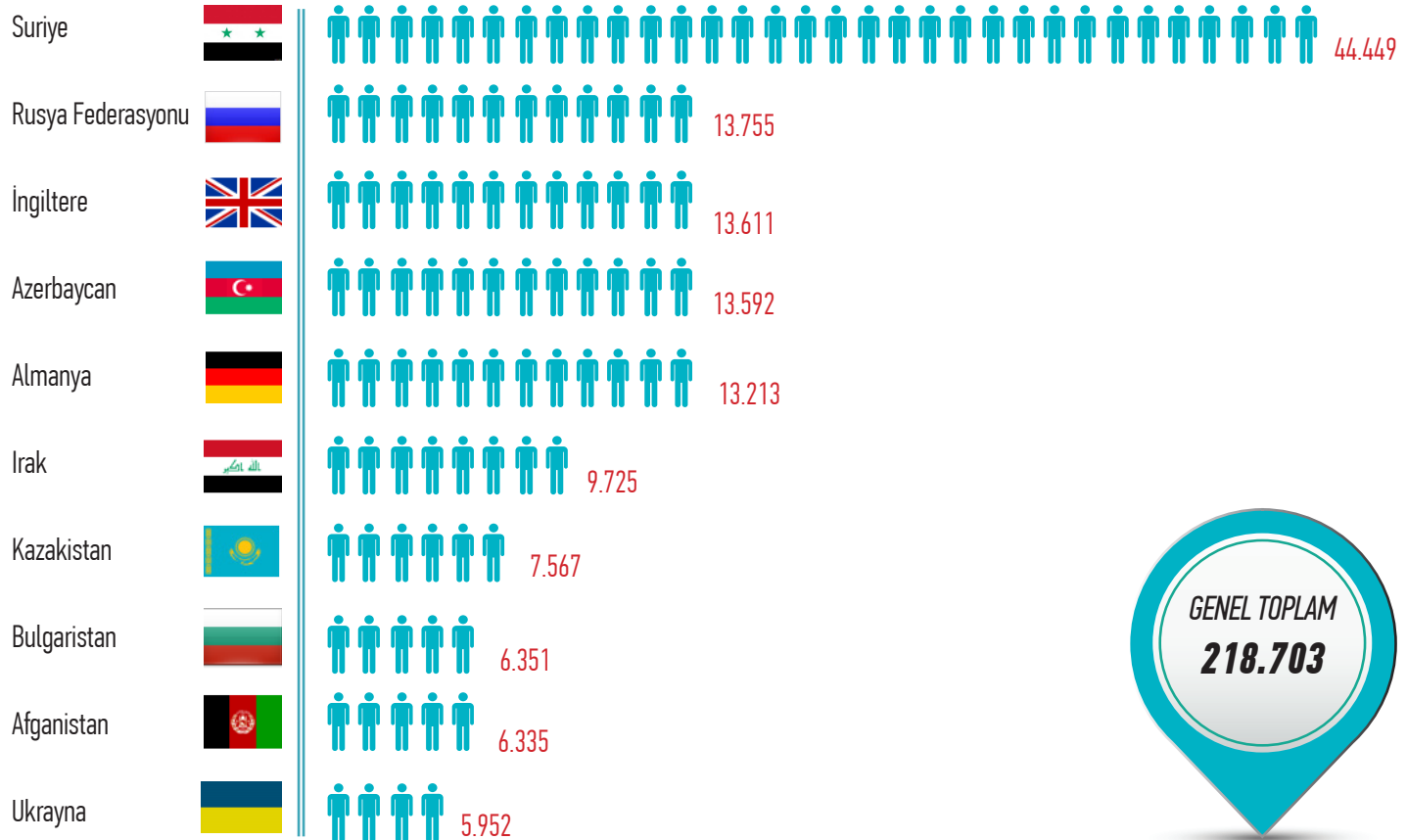

2.3. Muhtelif Amaçlı İkamet İzni

2013 yılında Türkiye'den muhtelif amaçlar ile ikamet izni alan toplam yabancı sayısı 218.703'tür. Bunlardan Suriye vatandaşları 44.449 kişi ile birinci,

Rusya Federasyonu vatandaşları 13.755 kişi ile ikinci, İngiltere vatandaşları ise 13.611 kişi ile üçüncü sırada yer almıştır. (Grafik 10)

Grafik 10: 2013 Yılında Verilen Muhtelif Amaçlı İkamet İzni (İlk 10 Ülke)

3. Düzensiz Göç

Yabancıların yasadışı yollarla bir ülkeye girişini, ülkede kalışını, ülkeden çıkışını veya yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde çıkmamasını kapsamaktadır. Düzensiz göç hedef, transit ve kaynak ülkeler açısından ayrı ayrı değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Düzensiz göç; hedef ülkeler için ülkelerine yasadışı yollardan gelen veya yasal yollarla gelip yasal çıkış süreleri içerisinde çıkmayan kişileri kapsarken; kaynak ülke için ülkesini terk ederken gerekli prosedürlere uymayarak ülke sınırlarını geçen kişileri içerir. Transit ülkeler içinse; kaynak ülkelerden hedef ülkeye ulaşmak için yasal ya da yasal olmayan yollarla ülkeye girip bu ülkeyi bir geçiş ülkesi olarak kullanıp ülkeyi terk eden kişilerdir.

Nisan 1999'da, Bangkok'da gerçekleştirilen Uluslararası Göç Sempozyumu'nda, kötü çağrışımlar yaptığı ve içinde suç fikrini de barındırdığı gerekçesiyle, "kaçak göç/

göçmen" ya da "yasadışı göç/göçmen" kavramlarının yerine "düzensiz göç/göçmen" kavramının kullanılması önerilmiştir². Bu kavram, 6458 sayılı Kanunda yer almış ve kullanılmaya başlanılmıştır.

Ülkemizde düzensiz göç konusuna ilişkin faaliyetler; Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ve ilgili kurumlar ile iş birliği halinde yürütülmektedir.

2 Towards a fair deal for migrant workers in the global economy, Sixth item on the agenda, Report VI, International Labour Conference, 92nd Session, International Labour Office, Geneva, ilk basım 2004, s.11, <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc92/pdf/rep-vi.pdf>

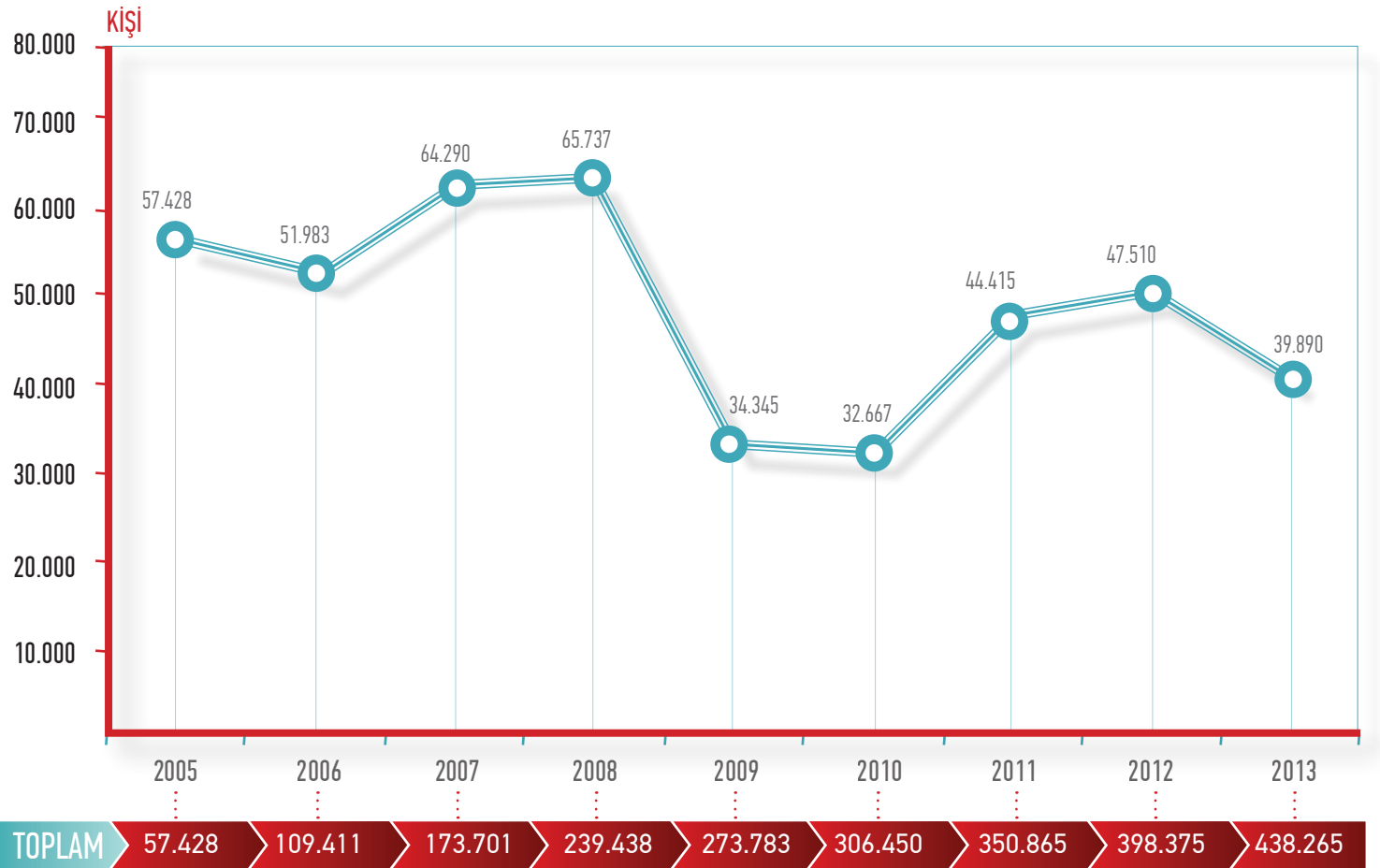

3.1. Düzensiz Göçmenler

2013 yılında yakalanan düzensiz göçmen sayısı 2012 yılına göre % 16'lık bir azalışla **39.890** olmuştur. 2005

yılından 2013 yılı sonuna kadar yakalanan düzensiz göçmen sayısı ise **438.265**'tir. (Grafik 11)

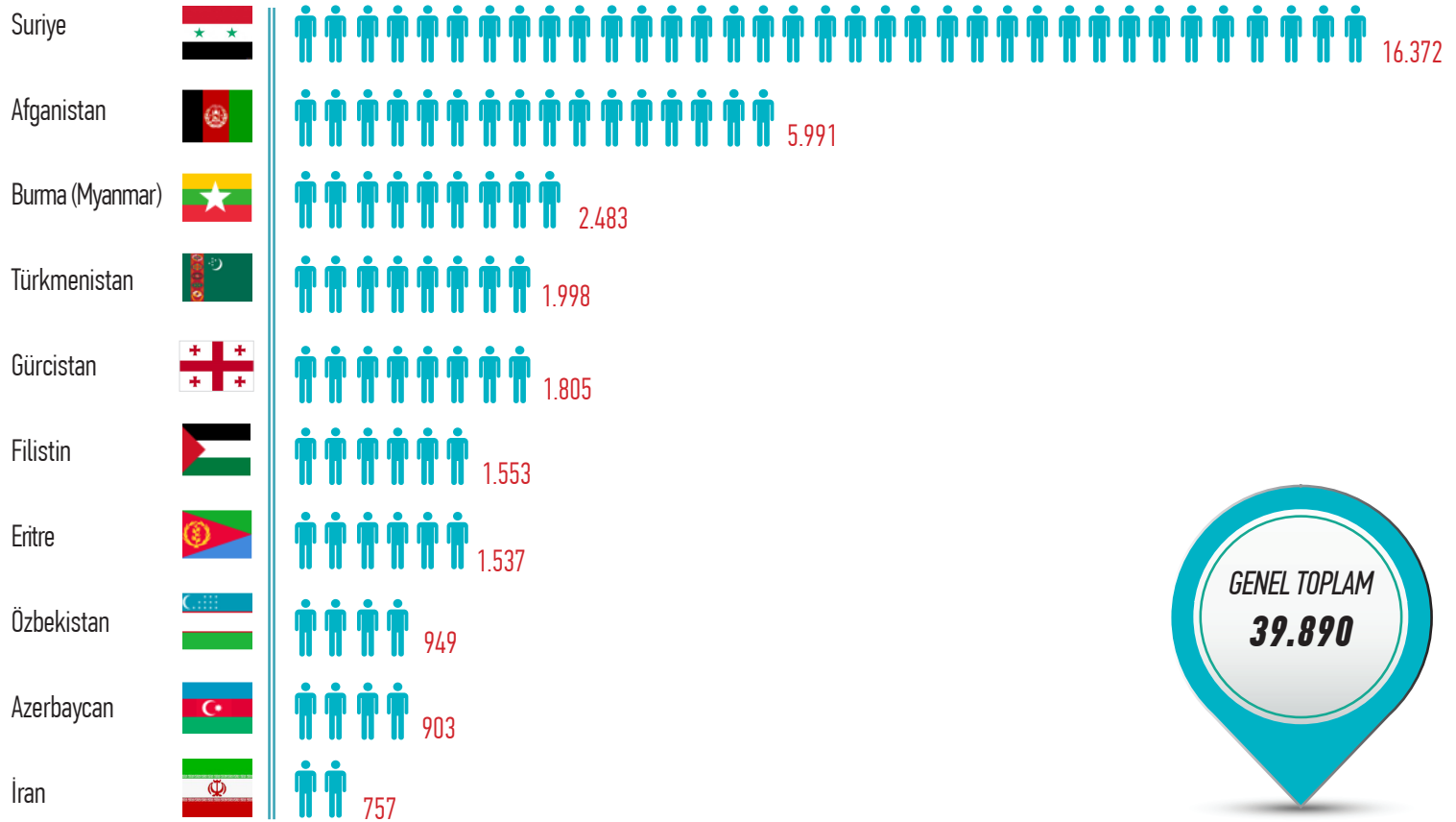
Grafik 11: Türkiye'de Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenler

2013 yılında yakalanan **39.890** düzensiz göçmen içinde Suriye vatandaşları 16.372 kişi ile ilk sırada, Afganistan vatandaşları 5.991 kişi ile ikinci sırada,

Burma (Myanmar) vatandaşları ise 2.483 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 12: 2013 Yılında Türkiye’de Yakalanan Düzensiz Göçmenler (İlk 10 Ülke)

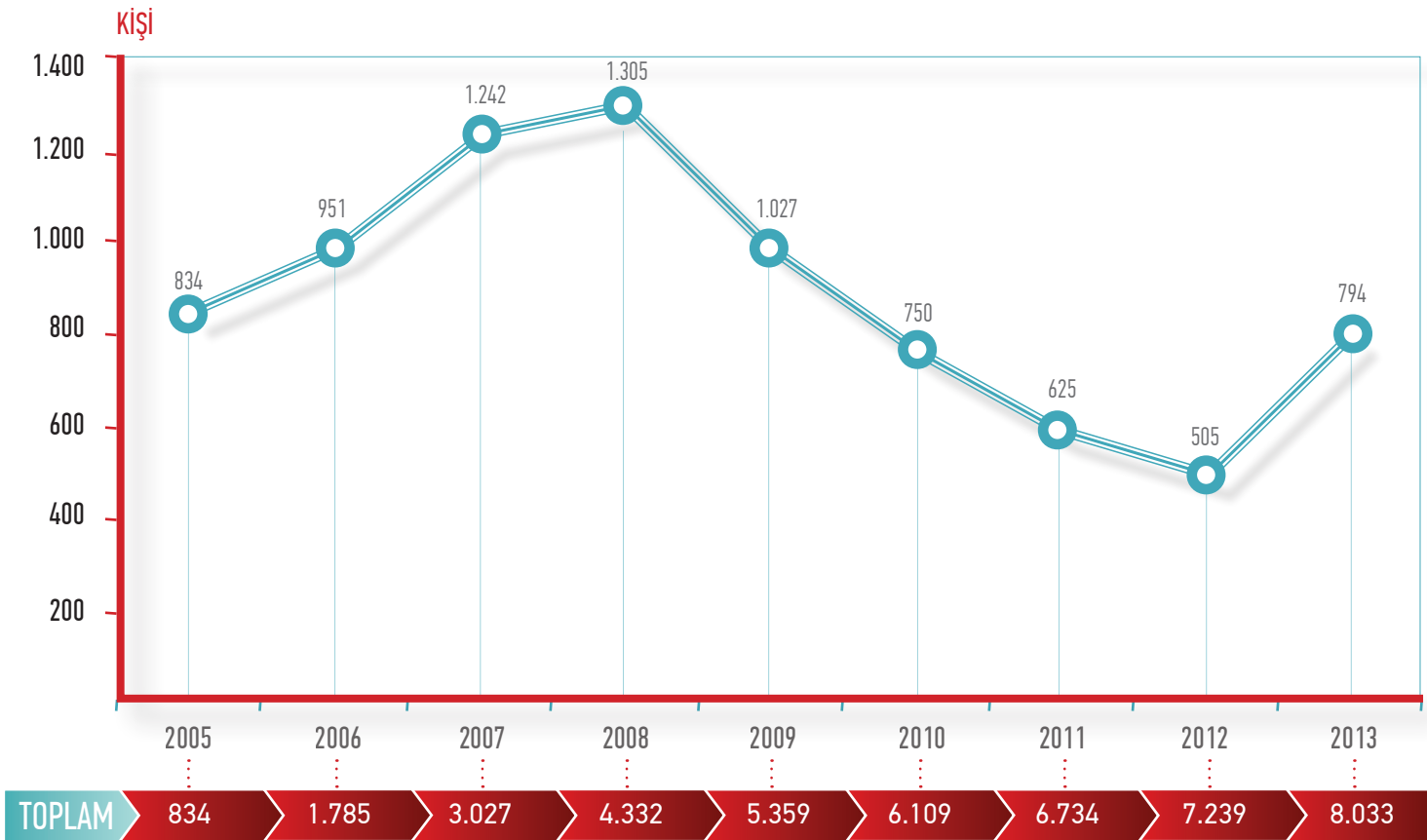
3.2. Göçmen Kaçakçıları

Göçmen kaçakçıları, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddî menfaat elde etmek amacıyla, yasal olmayan yollardan; bir yabancıyı ülkeye sokan, ülkeden çıkartmaya çalışan veya ülkede kalmasına imkân sağlayan kişilerdir. Göçmen kaçakçıları, düzensiz göç kapsamında

değerlendirilmektedir.

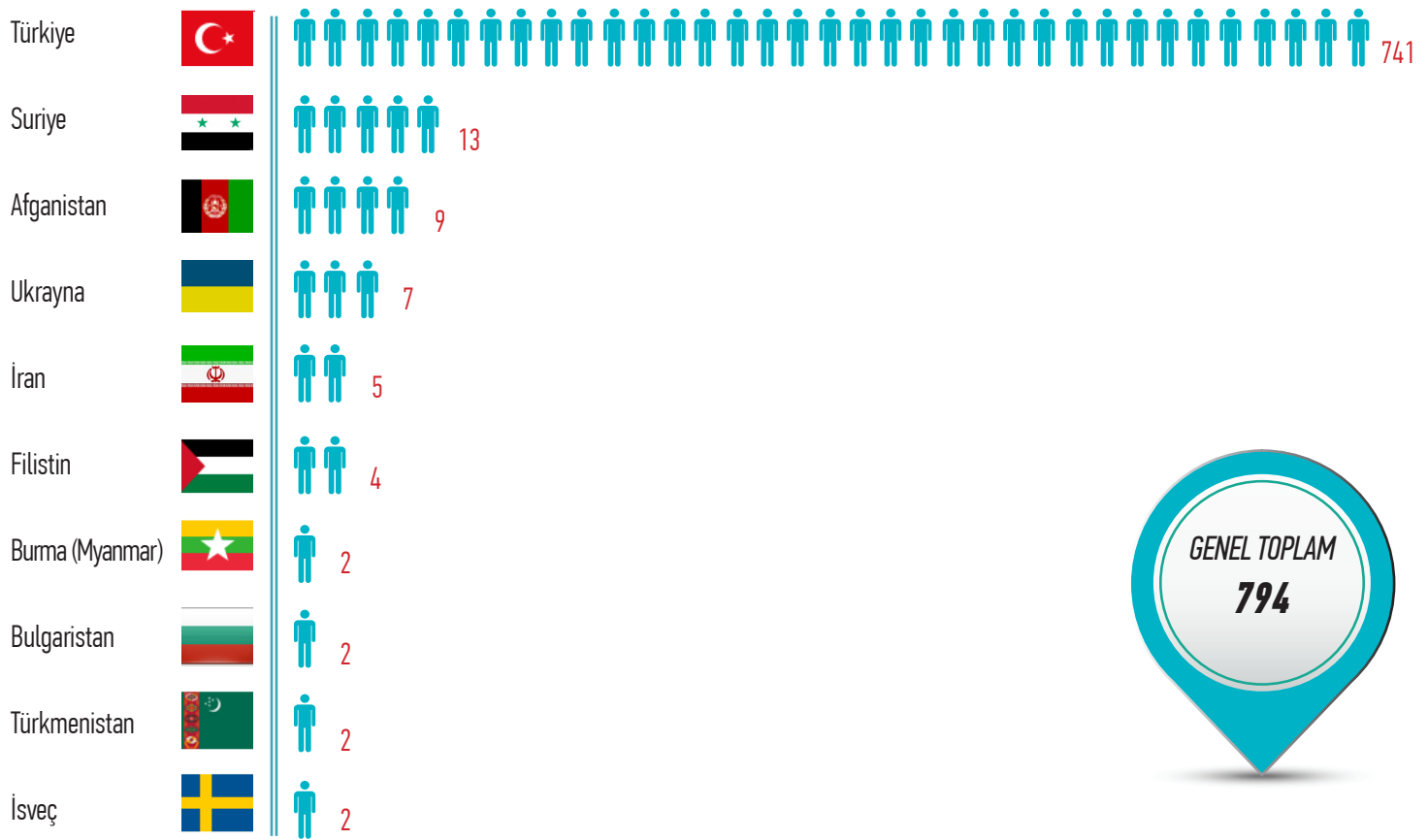
2013 yılında Türkiye'de göçmen kaçakçısı olarak yakalanan kişi sayısı, 2012 yılına göre % 57'lik bir artışla **794** olarak tespit edilmiştir. 2005 yılından 2013 yılı sonuna kadar yakalanan göçmen kaçakçısı sayısı ise 8.033'tür. (Grafik 13)

Grafik 13: Türkiye'de Yıllara Göre Yakalanan Göçmen Kaçakçıları

2013 yılında Türkiye’de göçmen kaçakçılarının ülke dağılımında **741** kişi ile Türk vatandaşları ilk sırada yer almaktadır. (Grafik 14)

Grafik 14: 2013 Yılında Türkiye’de Yakalanan Göçmen Kaçakçıları (İlk 10 Ülke)

3.3. Geri Kabul Anlaşması

Geri kabul anlaşmaları, genel olarak, bir ülkede veya sınırları belirlenmiş bir grup ülkede yasadışı olarak bulunan kişilerin anlaşma yapılmış kaynak ülkeye veya en son transit geçiş yaptıkları ülkeye geri gönderilmesini düzenlemektedir.

Ülkemiz tarafından geri kabul anlaşmaları, düzensiz göçe kaynak veya transit olan ülkelerle yapılmaktadır.

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında, 16 Aralık 2013 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin

Anlaşma" imzalanmış, buna paralel olarak Avrupa Birliği ile vizelerin karşılıklı olarak kaldırılmasını amaçlayan "Vize Serbestisi Diyaloğu" süreci de başlatılmıştır.

Türkiye-Avrupa Birliği (AB) Geri Kabul Anlaşması müttekabiliyet temelinde, Türkiye'de veya AB'ye üye ülkelerden birinde, ülkeye giriş, ülkede bulunma veya ikamet etme koşullarını sağlamayan veya sağlayamaz duruma düşen kişilerin Anlaşma'da belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde ilgili ülkeye geri gönderilmesini amaçlamaktadır.

Tablo 4: 2013 Yılı ve Öncesinde Türkiye'nin Geri Kabul Anlaşması İmzaladığı Ülkeler

ÜLKE	İMZA YERİ	İMZA TARİHİ	YÜRÜRLÜK TARİHİ
SURİYE	ŞAM	10 Eylül 2001	24 Haziran 2003
YUNANİSTAN *	ATİNA	8 Kasım 2001	24 Nisan 2002
KIRGIZİSTAN	ANKARA	6 Mayıs 2003	18 Ekim 2009
ROMANYA	BÜKREŞ	19 Ocak 2004	21 Kasım 2009
UKRAYNA	ANKARA	7 Haziran 2005	4 Temmuz 2008
PAKİSTAN	ANKARA	7 Aralık 2010	-
RUSYA FEDERASYONU	MOSKOVA	18 Ocak 2011	12 Mart 2011
NİJERYA	ANKARA	2 Şubat 2011	-
BOSNA HERSEK	ANKARA	16 Şubat 2012	-
YEMEN	SANA	20 Ekim 2012	-
MOLDOVA	ANKARA	1 Kasım 2012	-
BELARUS	MİNSK	29 Mart 2013	-
KARADAĞ	İSTANBUL	18 Nisan 2013	-
AVRUPA BİRLİĞİ	ANKARA	16 Aralık 2013	-

* Yunanistan ile Geri Kabul Protokolü imzalanmıştır.

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması tüm AB ülkelerini kapsamamaktadır. Danimarka ile Birleşik Krallık (İngiltere) ve İrlanda'nın durumu farklılık arz etmektedir.

4. Sınır Dışı Etme

Yabancılar, sınır dışı etme kararıyla, menşe ülkesine veya transit gideceği ülkeye ya da üçüncü bir ülkeye sınır dışı edilebilir. Sınır dışı etme kararı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır. Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir. Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. (YUKK-Madde 52-53)

➤ YUKK MADDE 52

Sınır Dışı Etme

(1) Yabancılar, sınır dışı etme kararıyla, menşe ülkesine veya transit gideceği ülkeye ya da üçüncü bir ülkeye sınır dışı edilebilir.

➤ YUKK MADDE 53

Sınır Dışı Etme Kararı

(1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına

tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancıya rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez.

4.1. Geri Gönderme Merkezleri

Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancılardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır.

Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür. Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancıya iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

➤ YUKK MADDE 58

Geri Gönderme Merkezleri

(1) İdari gözetime alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar.

(2) Geri gönderme merkezleri Bakanlık tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletirebilir.

(3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

➤ YUKK MADDE 59

Geri Gönderme Merkezlerinde Sağlanacak Hizmetler

(1) Geri gönderme merkezlerinde;

a) Yabancı tarafından bedeli karşılanamayan acil ve temel sağlık hizmetleri ücretsiz verilir,

b) Yabancıya; yakınlarına, notere, yasal temsilciye ve avukata erişme ve bunlarla görüşme yapabilmeye, ayrıca telefon hizmetlerine erişme imkânı sağlanır,

c) Yabancıya; ziyaretçileri, vatandaşı olduğu ülke konsolosluk yetkilisi, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği görevlisiyle görüşebilme imkânı sağlanır,

ç) Çocukların yüksek yararları gözetilir, aileler ve refakatsiz çocuklar ayrı yerlerde barındırılır,

d) Çocukların eğitim ve öğretimden yararlandırılmaları hususunda, Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli tedbirler alınır.

(2) Göç alanında uzmanlığı bulunan ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Genel Müdürlüğün izniyle geri gönderme merkezlerini ziyaret edebilirler.

2013 yılında Türkiye’de hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, toplam kapasiteleri 2.227 olan ve 27 ilde bulunan geri gönderme merkezlerinde barındırılmıştır. (Tablo 5)

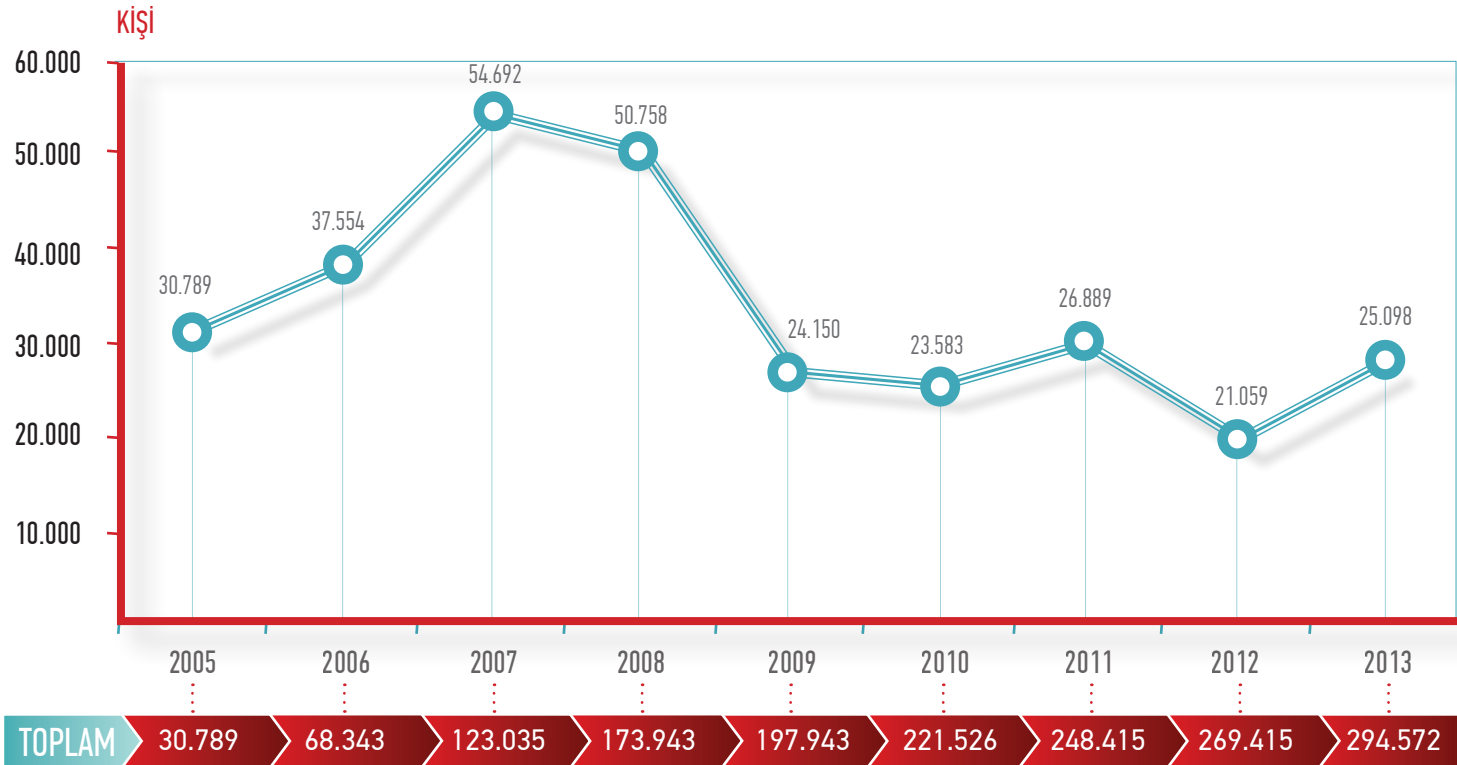
Tablo 5: Geri Gönderme Merkezleri

İL	KAPASİTE	İL	KAPASİTE
ADANA	50	İSTANBUL	300
AĞRI	50	İZMİR	260
ANKARA	90	KAYSERİ	10
ANTALYA	60	KIRIKKALE	40
AYDIN	200	KIRKLARELİ	50
BATMAN	40	KONYA	30
BURSA	48	KOCAELİ	50
ÇANAKKALE	84	MUĞLA	35
DİYARBAKIR	42	NİĞDE	20
EDİRNE	400	SAMSUN	10
GAZİANTEP	50	TEKİRDAĞ	50
GİRESUN	6	TRABZON	12
HATAY	30	VAN	200
IĞDIR	10	TOPLAM	2.227

4.2. Sınır Dışı Edilenler

2013 yılında sınır dışı edilenlerin sayısı 2012 yılına göre % 19'luk bir artışla 25.098 olmuştur. 2005 yılından 2013 yılı sonuna kadar sınır dışı edilenlerin sayısı ise 294.572'dir. (Grafik 15)

Grafik 15: Yıllara Göre Türkiye'den Sınır Dışı Edilenler

II. BÖLÜM

ULUSLARARASI KORUMA

Uluslararası koruma, bir göç olayı olmakla birlikte, taşıdığı özel nedenlerden dolayı diğer göç hareketlerinden ayrı olarak ele alınan bir insan hareketliliği olayıdır. Sosyal ve siyasal olguların etkisi ile ortaya çıkan ve dini, ahlaki, sosyal, ekonomik ve insani boyutu olan uluslararası koruma konsepti, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, bugün de dünya ve insanlık için önemini korumaktadır. Bu önemin sonucu olarak uluslararası koruma alanı temel uluslararası insan hakları belgelerinde kendine yer edinmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 14 üncü maddesinde, “Herkesin zulüm karşısında başka ülkelerde sığınma talebinde bulunma ve sığınma olanağından yararlanma hakkına sahip” olduğu ifade edilmiştir.

Devletlerin vatandaşlarını korumamaları ya da koruyamamaları sonucu uluslararası koruma ihtiyacı ve talepleri ortaya çıkmaktadır. Uluslararası koruma niteliği gereği, vatandaşlığın getirdiği bir koruma yerine bunu ikame eden bir koruma biçimi olarak mülteci ve şartlı mültecilerin güvenlik altına alınmalarının sağlanması olarak tanımlanabilir. Uluslararası koruma sağlanmasına ilişkin temel sorumluluk sığınma arayan bireyin sığınma talep ettiği devletindir. Bunun yanı sıra, uluslararası hukuk çerçevesinde bütün devletlerin sığınma arayan bireylere uluslararası koruma sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır.

Ülkemizin de hazırlanmasında yer aldığı 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi (1951 Cenevre Sözleşmesi) uluslararası mülteci hukukunun temel belgesi olarak kabul edilmektedir.

1951 Cenevre Sözleşmesine göre mülteci; “İrki, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönmeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen yabancısıdır” (1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi 1/A(2)).

Temel hak ve özgürlüklerin korunması açısından iltica alanında şartlı mülteci ve mültecilerle ilgili olarak 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşme ve onun tamamlayıcısı olan 31 Ocak 1967 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin New York Protokolü (1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü) temel hukuki belgelerdir. Bu belgeler, uluslararası mülteci hukukunun temelini oluşturarak, hem şartlı mülteci ve mültecilere hem de taraf devletlere çeşitli hak ve yükümlülükler

getirmektedir. Ülkemiz 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni, 1 inci maddesindeki mekan bakımından öngörülen seçme hakkını kullanarak³ 1962 yılında⁴, 1967 Protokolü'nü de 1968 yılında⁵ onaylayarak kabul etmiştir. Ülkemiz ayrıca, 1951 Cenevre Sözleşmesi ile kurulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin yönetim organı olan icra komitesinin de üyesidir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu⁶, ülkemizin 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü altındaki yükümlülükleri açısından önemli bir mihenk taşıını oluşturmaktadır.

Kanunda uluslararası koruma çeşitleri; mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma ve geçici koruma olarak yer almaktadır.

Suriyede yaşanan iç karışıklıktan dolayı ülkemize korunma amaçlı gelen Suriyeli yabancılar uluslararası koruma başvurularının bireysel olarak değerlendirme imkanı olmadığından geçici koruma kapsamına alınmıştır. Bu sebeple uluslararası koruma başvuru istatistiklerinde bu durum yansıtılmamıştır.

---

3 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 42. maddesine göre, taraf devletler, imza, onay veya katılma sırasında 1,3,4, 16(1), 33, 36-46. maddeler hariç olmak üzere diğer maddelere kısıtlama koyabilmektedirler.

4 359 sayılı Onay Kanunu ve Sözleşmenin Türkçe metni için bkz. RG. 05.09.1961-10989.

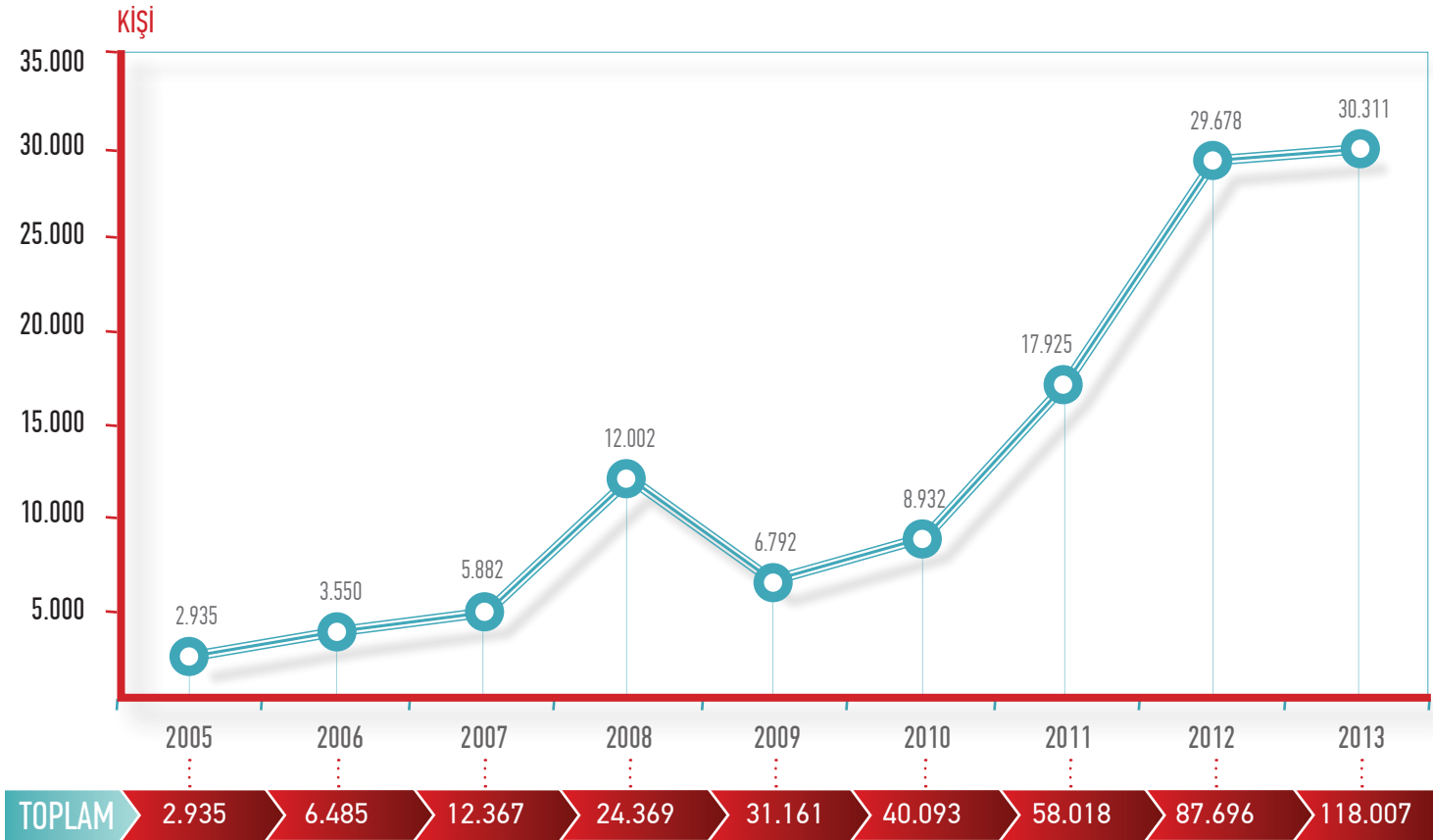
5 ürkiye Protokole 01.07.1968 tarihli 6/10266 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile katılmıştır. RG, 05.08.1968-12968.

6 Kabul tarihi: 04.04.2013. RG. 11.04.2013-28615

1. Uluslararası Koruma Başvuruları

2013 yılında uluslararası koruma başvuru sayısı 2012 yılına göre % 2'lik bir artış ile 30.311'e yükselmiştir. 2005 yılından 2013 yılı sonuna kadar yapılan uluslararası koruma başvuru sayısı ise 118.007'dir. (Grafik 16)

Grafik 16: Yıllara Göre Toplam Uluslararası Koruma Başvuru Sayısı

Avrupa Birliği ülkelerine yapılan uluslararası koruma başvuru sayıları değerlendirildiğinde; Türkiye 30.311 uluslararası koruma başvuru sayısı ile AB ve EFTA üye ülkelerinin yer aldığı ülke sıralamasında 4 üncü sırada yer almıştır. (Tablo 6)

Tablo 6: AB ve EFTA Üye Ülkelerinde 2013 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancılar

S.N.	ÜLKE / YIL	2013	S.N.	ÜLKE / YIL	2013
1	Almanya	126.995	18	Finlandiya	3.220
2	Fransa	66.265	19	Malta	2.245
3	İsveç	54.365	20	Romanya	1.495
4	Türkiye*	30.311	21	Kıbrıs	1.255
5	Birleşik Krallık	30.110	22	Hırvatistan	1.080
6	İtalya	26.620	23	Lüksemburg	1.070
7	İsviçre	21.460	24	İrlanda	920
8	Belçika	21.215	25	Çek Cumhuriyeti	710
9	Macaristan	18.900	26	Portekiz	505
10	Avusturya	17.520	27	Slovakya	440
11	Hollanda	17.160	28	Lituanya	400
12	Polonya	15.245	29	Slovenya	270
13	Norveç	11.980	30	Letonya	195
14	Yunanistan	8.225	31	İzlanda	170
15	Danimarka	7.230	32	Estonya	95
16	Bulgaristan	7.145	33	Lihtenştayn	95
17	İspanya	4.495			

Kaynak: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en (06.03.2015)

*Türkiye verileri Eurostat verileri arasında bulunmamaktadır. Yayınlanan bu raporda sıralamaya dahil edilmiştir.

Avrupa Birliği ülkelerinde kabul edilen uluslararası koruma başvuru sayıları değerlendirildiğinde; Türkiye 267 kabul edilen uluslararası koruma başvuru

sayısı ile AB ve EFTA üye ülkelerinin yer aldığı ülke sıralamasında 14 üncü sırada yer almıştır. (Tablo 7)

Tablo 7: AB ve EFTA Üye Ülkelerinde 2013 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusu Kabul Edilen Yabancılar

S.N.	ÜLKE / YIL	2013	S.N.	ÜLKE / YIL	2013
1	Almanya	10.915	17	Polonya	195
2	Fransa	9.140	18	Bulgaristan	180
3	Birleşik Krallık	7.475	19	Macaristan	175
4	İsveç	6.750	20	İrlanda	130
5	Norveç	4.495	21	Lüksemburg	110
6	Belçika	3.910	22	Çek Cumhuriyeti	90
7	Avusturya	3.165	23	Malta	45
8	İsviçre	3.115	24	Kıbrıs	35
9	İtalya	3.080	25	Slovenya	25
10	Danimarka	1.600	26	Portekiz	20
11	Hollanda	1.235	27	Litvanya	15
12	Finlandiya	540	28	Estonya	5
13	Romanya	385	29	Hırvatistan	5
14	Türkiye*	267	30	İzlanda	5
15	Yunanistan	255	31	Letonya	5
16	İspanya	205	32	Slovakya	5

Kaynak :[http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do\(04.03.2015\)](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do(04.03.2015))

*Türkiye verileri Eurostat verileri arasında bulunmamaktadır. Yayınlanan bu raporda sıralamaya dahil edilmiştir.

Avrupa Birliği ülkelerinde reddedilen uluslararası koruma başvuru sayıları değerlendirildiğinde; Türkiye 174 reddedilen uluslararası koruma başvuru sayısı ile

AB ve EFTA üye ülkelerinin yer aldığı ülke sıralamasında 24 üncü sırada yer almıştır. (Tablo 8)

Tablo 8: AB ve EFTA Üye Ülkelerinde 2013 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusu Reddedilen Yabancılar

S.N.	ÜLKE / YIL	2013	S.N.	ÜLKE / YIL	2013
1	Almanya	56.235	18	İrlanda	695
2	Fransa	51.010	19	Kıbrıs	635
3	İsveç	21.100	20	Çek Cumhuriyeti	570
4	Belçika	15.220	21	Romanya	515
5	Birleşik Krallık	13.980	22	Bulgaristan	355
6	Yunanistan	12.580	23	Malta	300
7	Avusturya	11.720	24	Türkiye*	174
8	İsviçre	10.300	25	İzlanda	170
9	İtalya	9.175	26	Portekiz	170
10	Norveç	6.060	27	Hırvatistan	165
11	Hollanda	6.045	28	Slovenya	160
12	Danimarka	4.200	29	Slovakya	125
13	Macaristan	4.185	30	Litvanya	120
14	Polonya	2.210	31	Letonya	65
15	İspanya	1.845	32	Lihtenştayn	55
16	Finlandiya	1.575	33	Estonya	45
17	Lüksemburg	1.120			

Kaynak :[http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do\(04.03.2015\)](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do(04.03.2015))

*Türkiye verileri Eurostat verileri arasında bulunmamaktadır. Yayınlanan bu raporda sıralamaya dahil edilmiştir.

Geçici koruma; bireysel uluslararası koruma başvurusu mekanizmasının etkin bir şekilde uygulanmasının mümkün olamayacağı ölçüde kitlesel göç hareketinin olduğu durumlarda, Bakanlar Kurulu kararı ile yürütülen acil ve geçici bir koruma tedbiridir. Uluslararası hukuk standartlarında; din, mezhep ve etnik köken ayırımı gözetmeksizin açık kapı politikası, geri göndermeme ilkesi ve temel ihtiyaçların karşılanması şeklinde üç temel kriteri bulunmaktadır.

➤ YUKK MADDE 4

Geri Gönderme Yasağı

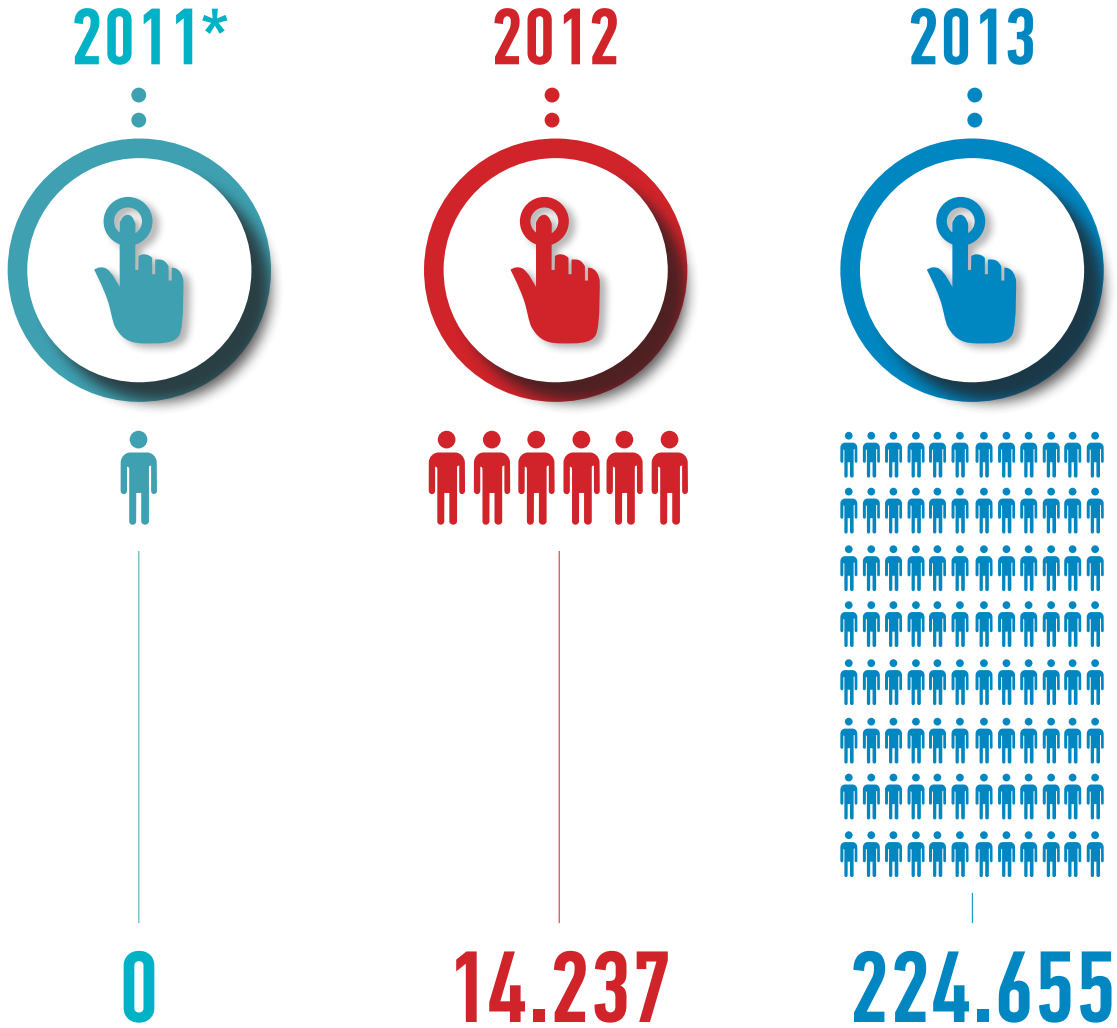
(1) Bu Kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez.

Türkiye uluslararası hukuktan kaynaklanan sorumlulukları çerçevesinde Suriyelilere geçici koruma kapsamında açık kapı politikası uygulanmakta, temel ihtiyaçları karşılanmakta ve geri gönderilmekten korunmaktadır.

Suriye’de yaşanan insani krizin büyümesi sonucunda sınır bölgemizde meydana gelen toplu nüfus hareketleri sonucunda ülkemize girişler alınmıştır. Giriş yapan Suriyeliler kayıt altına alınmış ve alınmaya devam etmektedir. 2013 yılı sonu itibarıyla geçici koruma altına alınan Suriyeli yabancıların biyometrik kayıtları 224.655 olmuştur. (Grafik 17)

Grafik 17: Geçici Koruma Altına Alınan Suriyelilere Ait Biyometrik Kayıtlar

* Suriye'de yaşanan insani kriz sebebiyle ilk gün ülkemize gelen Suriyelilerin sayısı 252'dir.

Suriye'den ülkemize gelenler için Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından, geçici barınma merkezleri kurulmuştur. Suriye'den ülkemize yönelik nüfus hareketleri hakkında 31 Aralık 2013 tarihinde AFAD tarafından yayınlanan bilgi notunda; 10 şehirde (Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, Mardin, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Adana, Malatya) kurulan geçici barınma merkezlerinde 210.336 Suriyeli yabancının olduğu, günlük insani ihtiyaçları ve sağlık hizmetlerinin AFAD'ın koordinasyonunda sağlandığı belirtilmektedir. (Tablo 9)

Tablo 9: *Geçici Barınma Merkezlerindeki Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeliler*

<i>Geçici Barınma Merkezlerindeki Suriyeli Sayısı</i>	210.191
<i>Hasta veya Yaralı</i>	134
<i>Refakatçileri</i>	11
TOPLAM	210.336

İL	GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ	ÇADIR SAYISI	MEVCUT SÜRİYELİ	İL MEVCUDU
HATAY	Altınözü 1	259 Bölme	1.563	15.005
	Altınözü 2	620 Çadır	2.736	
	Yayladağı 1	250 Çadır, 313 Bölme	2.769	
	Yayladağı 2	510 Çadır	3.913	
	Apaydın	1.181 Konteyner	5.024	
GAZİANTEP	İslahiye	1.799 Çadır	9.779	33.818
	Karkamış	1.682 Çadır	7.787	
	Nizip 1 Çadırkenti	1.858 Çadır	11.128	
	Nizip 2 Konteynerkenti	1.000 Konteyner	5.124	
KİLİS	Öncüpınar Konteynerkenti	2.053 Konteyner	14.067	37.385
	Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3.592 Konteyner	23.318	
ŞANLIURFA	Ceylanpınar	4.771 Çadır	20.524	67.753
	Akçakale	4.998 Çadır	25.140	
	Harran	2.000 Konteyner	14.278	
	Viranşehir	3.938 Çadır	7.811	
KAHRAMANMARAŞ	Merkez Çadırkenti	3.119 Çadır	15.060	15.060
OSMANIYE	Cevdetiye Çadırkenti	2.012 Çadır	9.098	9.098
ADİYAMAN	Merkez Çadırkenti	2.292 Çadır	9.851	9.851
ADANA	Sarıçam Çadırkenti	2.162 Çadır	11.847	11.847
MARDİN	Midyat	1.300 Çadır	3.169	3.169
MALATYA	Beydağı Konteynerkenti	2.083 Konteyner	7.205	7.205
TOPLAM		31.883 Çadır ve Bölme	11.909 Konteyner	210.191
		Toplam: 43.783		

Kamplarda 31 Aralık 2013 itibariyle, yürütülen eğitim hizmetleri kapsamında 693 derslikte toplam 45.696 çocuk ve gence eğitim verilmiştir, sağlık hizmetleri kapsamında 11.318 poliklinik hizmeti gerçekleştirilmiştir.(Tablo 10)

Ayrıca kamplarda 31 Aralık 2013 tarihine kadar 7.945 doğum gerçekleşmiş olup, toplam gerçekleşen poliklinik hizmeti sayısı 2 milyonu aşmaktadır. (Tablo 11)

Tablo 10: Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeli Yabancılara Sağlanan Eğitim Hizmetleri

Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı (Toplam: 45.696)				Öğretmen (Toplam: 1.923)		Yetişkin Kursları		
	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Türk	Arap	Bugüne Kadar Yetişkin Eğitimi Alan Toplam Kursiyer Sayısı	Güncel Yetişkin Kursiyer Sayısı	Yetişkin Kurs Sayısı
693	5.909	21.399	10.636	7.752	377	1.546	27.221	9.115	139

Tablo 11: Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeli Yabancılara Sağlanan Sağlık Hizmetleri

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ VERİLERİ				HASTANE VERİLERİ							
Poliklinik		Hastaneye Sevk		Toplam Yatan Hasta Sayısı	Yatan Hasta Sayısı	Yatan Hasta Tanısı		Doktor Sayısı		Ameliyat Sayısı	Doğum Sayısı
Günlük	Toplam	Günlük	Toplam			Ateşli Silah	Medikal Hasta	Yerli	Yabancı		
11.318	2.001.322	882	327.143	43.600	178	42	136	67	7	33.692	7.945

III. BÖLÜM

İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARINI KORUMA

İnsan ticareti suçu, 21 inci yüzyılda köleliğin yeniden ortaya çıkmış şekli olarak, insanların temel hak ve hürriyetlerini ortadan kaldıran, insan haklarının ağır ihlali olarak değerlendirilen, insanlık onuruna karşı işlenmiş bir suç türüdür. Bu suç, bugün dünyada, silah ve uyuşturucu kaçakçılığından sonra en organize suç tipi olmakla beraber, en yüksek kazançla sahip üçüncü illegal faaliyet alanı haline gelmiştir. Ülkemizde insan ticareti suçu, Türk Ceza Kanununun 80 inci maddesinde düzenlenmiştir⁷. Bu madde gereğince insan ticareti, zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek, sevk etmek veya barındırmak olarak ifade edilmektedir.

İnsan ticareti kavramı ile göçmen kaçaklığı kavramı birbirinden ayrı tutulması gereken kavramlardır. İnsan ticaretinin gerçekleşmesi için mağdurların zorlanması, kandırılması söz konusuysen, göçmen kaçakçılığında esas olarak göçmenlerin rızası söz konusudur. Göçmen kaçakçılığında düzensiz göçmen ile suç örgütü arasın-

7 RG. 26.09.2004-5237 sayılı Türk Ceza Kanununda, 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değişiklik yapılmıştır.

daki ilişki çoğu zaman sınırın yasadışı yollardan geçilmesi ile sona ermekteyken, insan ticaretinde mağdur ile suç örgütü arasındaki ilişki mağdurun iradesi dışında devam etmektedir. İnsan ticaretinde kişilerin istismarı söz konusuysen, göçmen kaçakçılığında istismar amacı yoktur. Göçmen kaçakçılığı devlet aleyhine işlenen bir suç iken, insan ticareti kişiye karşı işlenen ve ağır insan hakları ihlallerine neden olan bir suçtur. Göçmen kaçakçılığı her zaman sınırı aşan nitelik gösterirken, insan ticaretinin her zaman sınırı aşan özelliği yoktur.

Türkiye, "Sınır aşan Organize Suçlarla Mücadele Sözleşmesi"ni ve bu Sözleşmenin eki olan "İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokolü (Palermo Protokolü)" 13 Aralık 2000 tarihinde imzalamıştır⁸. Söz konusu tarihten itibaren insan ticareti suçuyla mücadeleyle yönelik daha etkin adımlar atılmaktadır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunuyla kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün bünyesinde "İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı" kurulmuştur. Kanunda insan ticareti mağdurlarına verilecek ikamet izinleri ve diğer desteklerle ilgili hükümler de ayrıntılı şekilde yer almaktadır.

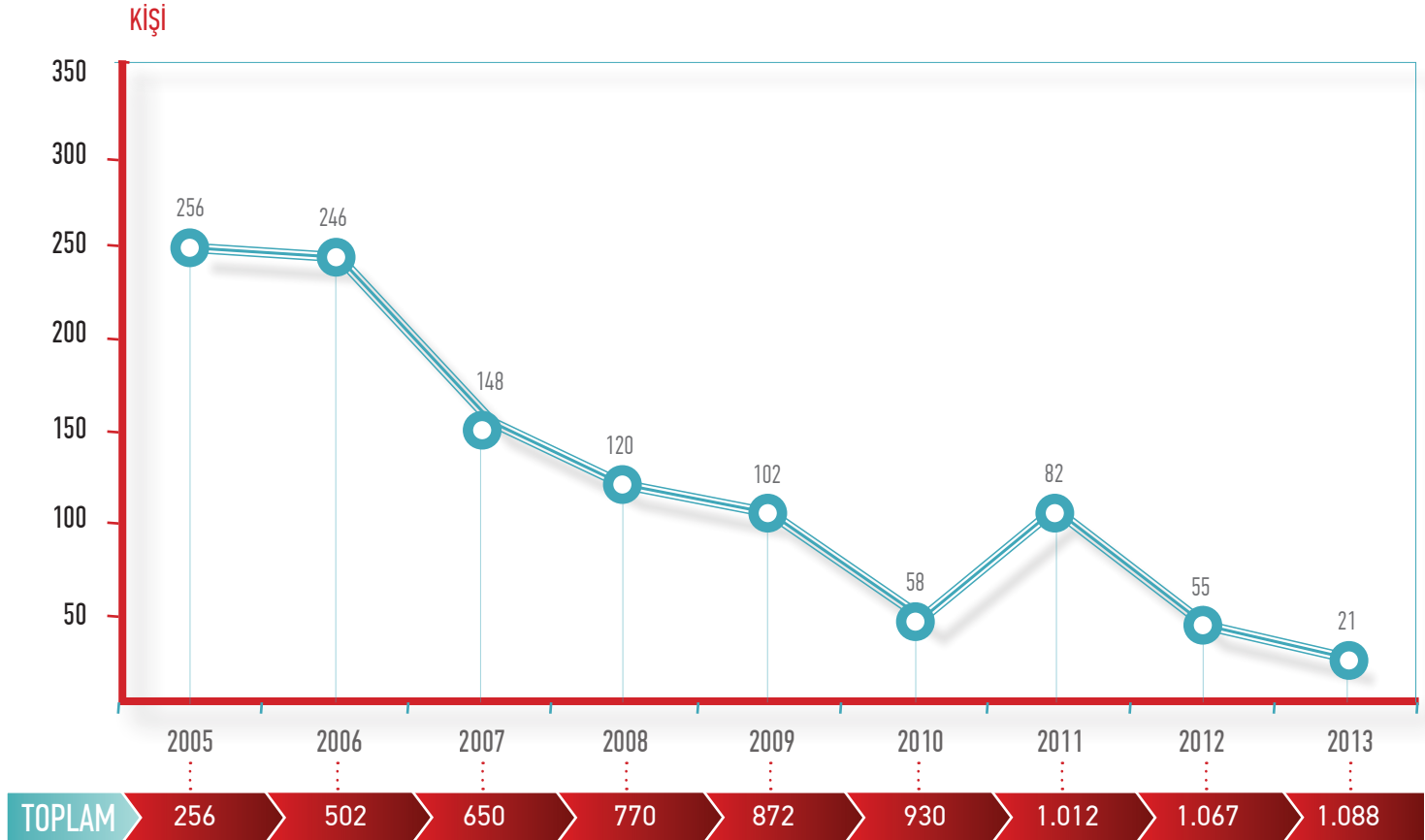
8 30.01.2003 tarih ve 4800 sayılı Karar ile onaylanması uygun bulunmuştur. RG. 04.02.2003-25014.

1. İnsan Ticareti Mağduru Olarak Tespit Edilenler

2013 yılında tespit edilen insan ticareti mağduru sayısı 2012 yılına göre % 61'lik bir azalışla 21 olmuştur. 2005 yılından 2013 yılı sonuna kadar tespit edilen mağdur sayısı ise **1.088**'dir. (Grafik 18)

Grafik 18: 2005-2013 Yılları Arasında İnsan Ticareti Mağduru Olarak Tespit Edilenler

2005-2013 yılları arasında tespit edilen mağdurların tespit edildiklerini iller incelendiğinde; İstanbul ili 276 kişi ile ilk sırada, Antalya ili 226 kişi ile ikinci sırada ve Ankara ili 127 kişi ile üçüncü sırada yer almıştır. (Tablo 12)

Tablo 12: 2005-2013 Yılları Arasında İnsan Ticareti Mağduru Olarak Tespit Edilenler (İlk 10 İl)

İL	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
İSTANBUL	55	28	44	42	48	13	31	14	1	276
ANTALYA	55	75	43	20	6	9	6	5	7	226
ANKARA	38	24	5	6	6	10	23	11	4	127
İZMİR	14	29	14	7	4	5				73
TRABZON	7	24	5	12	9	2	3	1		63
AYDIN	13	3	4	2	12	1		1		36
MUĞLA	2	11		12	1	1	3	2	3	35
ARTVİN	9	3	3	3	2		4	8	1	33
MERSİN	20	4	3	1		1			1	30
BURSA	4	2	1		1		2		2	12
DiĞER	39	43	26	15	13	16	10	13	2	177

Türkiye, "Sınırşan Organize Suçlarla Mücadele Sözleşmesi"ni ve bu Sözleşmenin eki olan "İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokolü (Palermo Protokolü)" 13 Aralık 2000 tarihinde imzalamıştır.

2. İnsan Taciri Olarak Tespit Edilenler

2013 yılında insan taciri olarak tespit edilenlerin sayısı 2012 yılına göre % 30'luk bir azalışla 60 olmuştur. 2005 yılın-

dan 2013 yılı sonuna kadar tespit edilen tacir sayısı ise 2.024'tür. (Grafik 19)

Grafik 19: 2005-2013 Yılları Arasında İnsan Taciri Olarak Tespit Edilenler

